

editörden...

Sevgili Okuyucular,

Mart ayının oldukça yoğun bir gündemi var. Bu gündemi bir çırpıda akla gelenlerle hemen şöyle sıralayabiliriz:

Çanakkale Savaşları, Şehitleri Anma Günü, İstiklâl Marşı'nın Kabulü, Nevruz, Dünya Kadınlar Günü...

Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim dergisi olarak bu yoğun gündemi mümkün olduğunca sayfalarımızda yansıtmaya çalıştık. Nevruz coşkusunu yansıtan bir şiirle açıyoruz bu sayımızı. Çanakkale'de dünya tarihinin en büyük destanlarından birini yazan şanlı Mehmetçiğin sembol isimlerinden birini Nihat Aymak, Kınalı Ali şiiriyle âdeta destanlaştırıyor.

Doç. Dr. Ramazan Gülendam'ın "Çanakkale Destanı'ndan İstiklâl Marşı'na Mehmet Âkif Ersoy" ile Reşat Gürel'in "Altmış Üç Yaş" adlı yazıları Millî Şairimizi, İstiklâl Marşımızın kabulünü ve Çanakkale Şehitleri şahsında "bu topraklar için toprağa düşmüş" kutlu şehitlerimizi anmamıza fırsat veriyor.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün kimi zaman kadının erkekle veye tam tersinden olmak üzere erkeğin kadınla anlamsız çekişmesine dönüştüğü medyatik ortamda Cem Karakılıç, "Türk Kadınına Siyasî Haklar Verilmesi Sürecinde İki Önemli Vesika" adlı yazısında Türk kadınlarının siyasî haklara kavuşmasını yeni bir açıdan yorumlamanın önünü açacak iki önemli belge sunarak bugünü nasıl değerlendirmek gerektiğinin de ipuçlarını sezdiriyor.

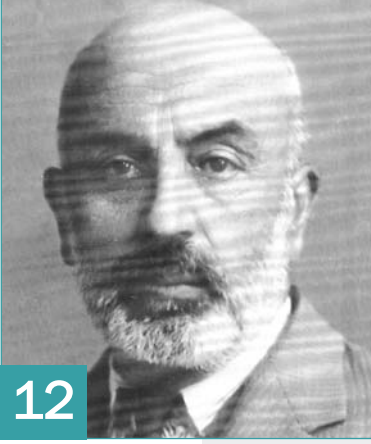
Gelecek sayıda buluşmak dileğiyle...

 eğitim	Aylık Eğitim Dergisi	YIL: 8	SAYI: 85	MART 2007	ISSN-1302-5600
SAHİBİ Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK Millî Eğitim Bakanı	Yayın Kurulu Dinçer EŞİTĞİN Şaban ÖZÜDOĞRU Hakkı USLU Çağrı GÜREL Aysun İLDENİZ Celal ASLAN	Dizgi Reyhan İLKER			
Genel Yayın Yönetmeni Aziz ZEREN Yayımlar Dairesi Başkan v.	İletişim ve Koordinasyon Dinçer EŞİTĞİN (desitgin@meb.gov.tr)	Abone / Dağıtım Fikri NAYIR Tel: (0312) 212 76 63 / 14			
Yazı İşleri Müdürü Selâmi YALÇIN (selamiyalcin@meb.gov.tr)	Tasarım Hakkı USLU (huslu@meb.gov.tr)	Baskı Devlet Kitapları Müdürlüğü			
		Yönetim Merkezi Yayımlar Dairesi Başkanlığı, Teknikokullar/ANKARA http://yayim.meb.gov.tr e-posta: baae@meb.gov.tr Tel: (0 312) 212 81 48 - 213 65 12 Fax: (0 312) 212 81 48			

Gönderilen eser ve çalışmalar yayımlansın veya yayımlanmasın, iade edilmez. Yazıların içeriğinden yazarları sorumludur. Yayın Kurulu yazılar üzerinde değişiklik yapabilir. "Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim" adı anılmadan alıntı yapılamaz. Millî Eğitim Bakanlığı Yayımlar Dairesi Başkanlığınının 22.12.2005 tarih ve 6088 sayılı oluru ile basılmıştır.
Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları: 4356
Sürelî Yayınlar Dizisi: 221

Dergimizin yıllık abone bedeli 20 YTL (öğretmen ve öğrenciler için 15 YTL)'dir.

Abone bedelinin Ziraat Bankası Şehremini-İstanbul şubesindeki Devlet Kitapları Döner Sermayesi Müdürlüğü'nün 130978 numaralı hesabına yatırılarak makbuzun ve açık adresin Yayımlar Dairesi Başkanlığı Teknikokullar - ANKARA adresine gönderilmesi gerekmektedir.

12

Bugün • Arif BÜK | 4 |

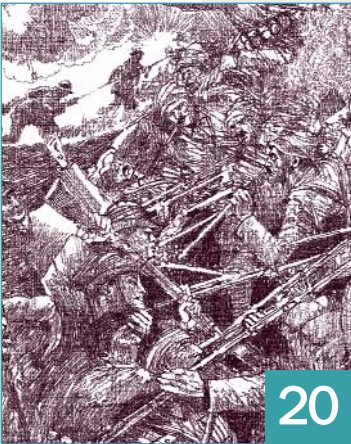
17

Çanakkale Yanıyordu • M. Nihat MALKOÇ | 5 |

Kıvalı Ali • Nihat AYMAK | 6 |

Gönül Gölgesi • Yunus KARA | 10 |

Çanakkale Destanı'ndan İstiklâl Marşı'na Mehmet Âkif Ersoy • Ramazan GÜLENDAM | 12 |

20

İstiklâl Marşı • Mehmet Âkif ERSOY | 16 |

Altmış Üç Yaş • Reşat GÜREL | 17 |

MART 2007

|20| Aysun İLDENİZ • *Çanakkale Zaferi'ni
Yeniden Okumak*

|24| Eldeniz ABBASLI • *Azerbaycan'da Nevruz
Bayramı*

|30| Cem KARAKILIÇ • *Türk Kadınına Siyasî Haklar Verilmesi
Sürecinde İki Önemli Vesika*

|38| M. Nuri PARMAKSIZ • *Ahmet Haşim'in
"Merdiven" Şiiri Üzerine
Bir Tahlil Denemesi*

|43| Ünal AKYÜZ • *Okul Yönetimi ve Öğretimin
Değerlendirilmesi*

|50| Ceyda YALIM • *Öğrenci Gözüyle
XVII. Millî Eğitim Şûrası*

|52| GÜNDEM

ARIF BÜK*

BUGÜN

Yiğitler at biner dağda obada
Bir Türkmen kızına yâr olur bugün

Türküler yayılır Anadolu'ya
Ötüken'den gelen selamdır bugün

Yanar ülkemde Nevruz ateşi
Isınır kanımız şahlanır bugün

Düğündür insana bahar zamanı
Vatana sevdanın kınası bugün

Doğudan batıya sınır boyunda
Vatana sarılır bayrağım bugün

Cemreler düşer açar dallarda
Türk'üm diyenler bir olur bugün.

Altaylar'dan geldik doğduk cihana
Töreyle hürmetin bayramı bugün.

* *Bekir Gökdağ Lisesi Müdürü Keçören / ANKARA*

M. NİHAT MALKOÇ*

ÇANAKKALE YANIYORDU

Seddülbahir'de zaman mahkûmdu cam fanusa
Tebessüm ediyordu melekler maveradan
Yer karası görünmez olurken şafak vakti
Zamanlar ve mekânlar bürünüyordu yasa
Duyulur semanın yedinci perdesinden
Efkârı göğü tutar hıçkırır ve ağlasa
Ruhların gediğinden uçup gidiyordu can
Bir çil yavrusu gibi dağılıyordu hüzün
Yürek coğrafyamızdan kovuluyordu tasa.

Sen ki ey Çanakkale biraz ahsın, biraz vah!
Yüreklerin burkulup nasırlaştığı diyar
Bulut olmak isterdim üzerinde bir parça
Mübarek bedenlere süzülen ab-ı hayat
Nurdan avizelerin aydınlattığı yerde bir avuç killi toprak
Ölmedin sen meçhul yolcu, ölüm içinde hayat
Bahçemdeki gonca gülsün açıyorsun yaprak yaprak
Asude yat toprağında, vefalı yâr, ey dost-u Hakk...
Senin mübarek kanınla vatanım oldu toprak.

*Trabzon Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

NIHAT AYMAK*

KINALI ALİ

Bazen kan kırmızısı Çanakkale’de ufuk
Askerler arasında gezer Üsteğmen Faruk.

Yeni gelen Mehmetler bakarken komutana
Komutan onlar için hem ana, hem de baba.

Çağırıldı bir askeri “adın ne, nerelisin?
Saçındaki bu boya nedir ki böyle senin?”

Tebessümle yaklaşır esas duruşa geçti,
Başında kepi yoktu, topuk selamı verdi.

Gözleri çakmak çakmak “adım Ali efendim,
Tokat’ın Zile kazasındanım” dedi.

“Başımdaki kınadır anlamını bilemem
Köyümüzde âdettir ‘ana yakma’ diyemem.

Kınalayır gönderdi anam cepheye beni,
Ayrılırken öpmüştüm kınalı ellerini.”

* Artova İlçe Millî Eğitim Müdürü

O günden sonra adı Kınalı Ali oldu,
Arkadaşları onu alaya alıyordu.

Düşman aman vermiyor, var gücüyle saldırmış
Yedi düvel bir olmuş, kudurmuş ve çıldırmış.

Okuması, yazması yok Kınalı Ali'nin
Anası bilsin ister durumunu cephenin.

Onun dediklerini yazar arkadaşları
Selam eder herkese sorar dağ ve taşları.

Mektubunun sonunda bir dileği var onun,
“ ‘Başımdaki kınayı niçin yakmış ki?’ sorun.

Benden küçük kardeşim de cepheye gidecek
Kına yakarsa ona, herkes dalga geçecek.”

Mermi çekirdekleri havada çarpışıyor,
Seher vakti analar, Allah'a yalvarıyor.

Top sesleri bir yana, mevziler karşı karşı
Sadece Türk'e değil, savaş İslam'a karşı.

Yerdeki Şehit kanı sanki göge fiŐkirmiŐ
Kelime-i Őehadet, tekbirlere karıŐmıŐ.

Çanakkale geŐilse, Osmanlı yok olacak
Gayrimslm Őizmesi İstanbul'a dolacak.

Topkapı Sarayı'nda Mukaddes Emanetler
Onları değil asker, koruyacak melekler.

Mermiler gele dursun, bilenler Kur'an okur
En gcl silahımız tekbir sesleri olur.

Can verir Kınalı, vermez düŐmanlara geŐit
Conk Bayırı sırtlarında olur hepsi Şehit!

Mektup Zile'ye gelir, okurlar annesine
Koklar "Ali'm!" diyerek, pp sürer yüzüne.

Yazdırır cevabını tezden gitsin diyerek,
Cevaplar سوالini gözlerini silerek.

"Ali'm arkadaŐların senle dalga geŐmesin,
SaŐının kınasıyla kimse alay etmesin.

KardeŐinin başına da kınaları yakarım,
Gözüm yaşlı uğurlar, arkanızdan bakarım.

Kınamız mübarektir, biz onu Çok severiz
Şu Ő Şey olduğunda, onu eksik etmeyiz:

Gelin olacak kıza, kurban olacak koa
Yiğitler gidiyor ya vatan için savaşa!

Gelin olacak kızın, avcuna kına dolsun,
Evine, çocuğuna, eşine kurban olsun.

İbrahim Peygamber'e kınalı ko inmişti
İsmail'i bırakıp kou kurban etmişti.

Bayram sabahlarında koçlar kınalı olsun,
Kestiğimiz kurbanlar Allah'a kurban olsun!

Askere gönderirken kına yaktım başına
Allah bilir cephede ne gelecek başına.

Kınalı yavrum benim, git vatana kurban ol,
Kurban ol, bu vatanın toprağına taşına.

Aldırma ardından akan gözümün yaşına
Cennet'te buluşalım, gel Kevser'in başına..."

Annesinin mektubu geldi Çanakkale'ye,
Geç kaldı yetişmedi ki Kınalı Ali'ye.

Komutanı okurken hıçkırık ve gözyaşı,
Başucunda duramam, yok ki bir mezar taşı...

YUNUS KARA

GÖNÜL GÖLGESİ

Sır değildi Şu gönlümün işleri,
Bir sen varsın bu sevdadan bihaber.
Kirpiđimde belediđim dűŐleri,
Gerçeğe nakşedip saldım beraber.
Sır değildi Şu gönlümün işleri,

Kabul et bendeni gönül gölgene,
Cana mihnet olmaz cananın yükü.
Belkız'dan yadigâr hayal ülkene,
İstersen çilemden bir kafes doku,
Kabul et bendeni gönül gölgene,

Gittiğin her yerde peŐindeyim yâr,
Ben seni gönlüme sıla bilmiŐim.
Sensizlik çağını sorma ne olur
Senden ötesini çile bilmiŐim.
Gittiğin her yerde peŐindeyim yâr,

Başımı koysam da ayın dizine,
İçimden her lahza bin hüzün geçer.
Güvenmem hicranın sessizliğine,
Ya adın duyulur ya sözün geçer.
Başımı koysam da ayın dizine,

Beyhude gönlümün çırpınıŐları;
Ahlatierbaada artık sevda yok.
Dönmesin başımda devlet kuŐları;
Kaderden talihten bana fayda yok.
Beyhude gönlümün çırpınıŐları.

* Akçakoca Anadolu Lisesi Müdürü / DÜZCE

Gözlerin mi yıkan hisarlarımı?
Kaç ordu tükettim kirpiklerinde?
Aşkın mucidinden miras varımı,
Tarumar eyledin ak ellerinde;
Gözlerin mi yıkan hisarlarımı?

O gözler ki bir gün elin olursa,
Bir daha sinemi yakar mı söyle?
Bir bahtı güzele gelin olursa,
Bana böyle mahzun bakar mı söyle?
O gözler ki bir gün elin olursa.

Bana ne bülbülün güle aşkından,
Tek gerçek biz idik gerisi yalan.
Bin güzel saklayan gönül köşkünden,
Bir avuç kül oldu geriye kalan.
Bana ne bülbülün güle aşkından,

Yemin ettim Yemliha'nın sırrına,
Şahidi sırtımda yılan derisi.
Aldanma sen yücelerin karına,
Saçımdaki aklar yılların isisi;
Yemin ettim Yemliha'nın sırrına,

Beyaz kelebekler kana konmadan,
Turnalar raks etsin sabaha kadar.
Zaman-mekân çıksın artık aradan,
Şu dağların arkasından gel ey yâr;
Beyaz kelebekler kana konmadan,

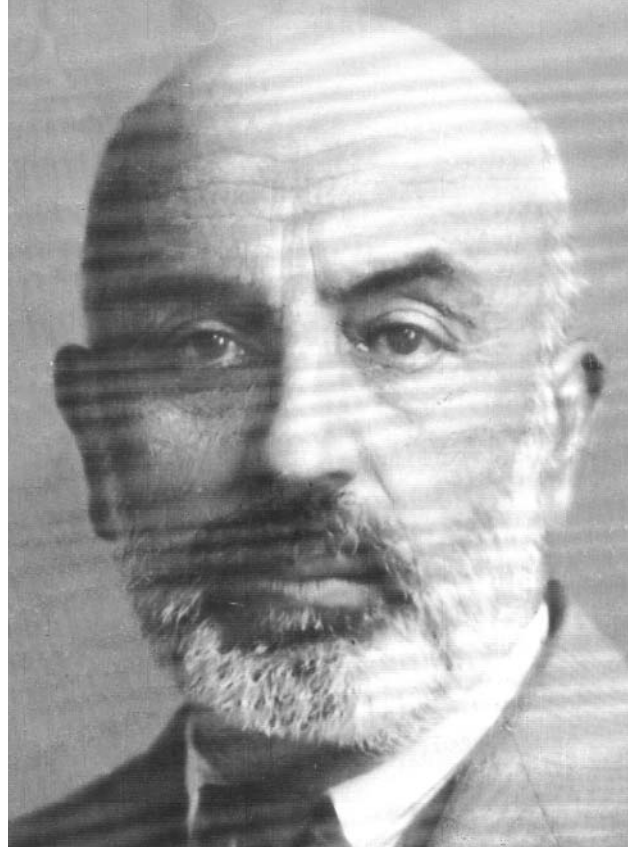
Sır değildi şu gönlümün işleri,
Bir sen varsın bu sevdadan bihaber.
Kirpiğimde belediğim düşleri,
Gerçeğe nakşedip saldım beraber,
Sır değildi şu gönlümün işleri.

ÇANAKKALE DESTANI'NDAN İSTİKLÂL MARŞI'NA MEHMET ÂKİF ERSOY

RAMAZAN GÜLENDAM*

Milletleri düşmanlarıyla mücadelelerinde başarılı kılan unsurlar; maddî güç, planlama (sevk ve idare) ve ruh'tur. "Bir hilâl uğruna ne güneşlerin battığı" Çanakkale'de bizi başarıya ulaştıran asıl unsur da, millî ruhtur. Millî Mücadele'yi de, Çanakkale'de uyanan bu millî ruh kazandırmıştır. Vatan, millet ve din aşkıyla dolu ve vatani için her şeyini vermeye hazır bu samimi ruh da, en mükemmel ifadesini, millî şairimiz Mehmed Akif'in şiirinde bulmuştur. Çanakkale'yi anlamadan Millî Mücadele'yi, Akif'in Çanakkale Destanı'nı anlamadan da İstiklâl Marşı'nı anlamak mümkün değildir. Ne demek istediğim, dönemin Genelkurmay Başkanlığı tarafından 1915'te Çanakkale Cephesine davet edilen şairlerin yazdıkları şiirlerle 1921 yılında millî marş yarışması için Meclis'e gönderilen şiirler okunduğu takdirde daha iyi anlaşılacaktır.

1915 yılının haziran ayında, aralarında Tevfik Fikret'in de bulunduğu otuz kadar şair, yazar, ressam ve bestekâra Sultan Reşat'ın emriyle davetiye

* Doç.Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. TDE Bölümü Doğu Kampüsü / ISPARTA

gönderilmiş ve bunlardan bir kısmı 1915 Temmuz'unda cepheyi gezdikten sonra, gördüklerini kendi sanatlarının diliyle ifade etmişlerdir. Çok sayıda sanatçı davet edildiği hâlde, inceleme gezisine katılanlar parmakla sayılacak kadar azdır. Ağa-oğlu Ahmed, Halit Fahri (Ozansoy), Ali Canip (Yöntem), Hamdullah Suphi (Tanrıöver), Celâl Sahir, Hakkı Süha (Gezgin), Mehmed Emin (Yurdakul), Orhan Seyfi (Orhon), İbrahim Alaeddin (Gövsâ) ve Enis Behiç (Koryürek) bunların en tanınmışlarıdır.

On gün süreyle Arıburnu ve Seddülbahir'de savaş alanlarını gezen ve savaşın hangi şartlar altında yapıldığına şahit olan bu şairler tarafından yazılan şiirler, daha sonra Harp Mecmuası'nda ve Yeni Mecmua'nın Çanakkale muharebelerine ayrılan özel sayılarında yayımlanmıştır. Ancak bu şiirler, şaşılacak derecede kuru ve ruhsuzdur. Bunların, vazife icabı ve sipariş üzerine yazıldıkları daha ilk mısralarındaki heyecansızlıktan anlaşılabilir.

Bir ölüm kalım savaşı verilirken devrin edebiyatının bu kadar duyarsız kalmasını, hatta cephe de bizzat asker olarak savaşan Ahmet Haşim gibi ünlü bir şairimizin, bu savaşa dair bir tek mısra yazmayışını ve ısmarlama olarak yazılan şiirlerin ruhsuzluğunu ben bir edebiyatçı olarak anlamakta zorlanıyorum. Ne yazık ki, aynı şey İstiklâl Marşı yarışmasına gönderilen şiirler için de söylenebilir. Meclis'e sunulan 724 şiir arasından seçilen "İleri, arş ileri, arş ileri / Geri kalsın vatanın kahbeleleri", "Türk oğludur bu millet / Türk'ündür bu memleket", "Gözyaşına veda et / Ey güzel Anadolu / Hakkını korur elbet / Türk'ün bükülmez kolu" gibi tekerlemeye benzeyen basit şiirler, edebiyatımız açısından yüz kızartıcıdır. Bu şiirlerin seviyesine bakılınca, elenen 718 şiirin nasıl bir sefalet arz ettiği rahatlıkla tahmin edilebilir.

Devrin tanınmış şairleri yarışmadan haberdar mı olmamışlardır, yoksa bu yarışmaya iltifat mı etmemişlerdir, bilmiyorum. Ancak Çanakkale için

yazdıkları şiirlere bakınca, insanın "İyi ki katılmamışlar!" diyesi geliyor.

Bu milletin İstiklâl Marşı'nı da, hiç şüphesiz, yurt dışında olduğu hâlde cephe deymişçesine bir ruh hâli içerisinde o unutulmaz Çanakkale Destanı'nı kaleme alan Mehmed Âkif yazabilirdi. Dönemin Millî Eğitim Bakanı (Maarif Vekili) Hamdullah Suphi Bey de bunu çok iyi biliyordu. Çünkü, Çanakkale'de savaş alanlarını gezen edebiyatçılar arasında kendisi de vardı ve bu geziden sonra yazılan şiirlerin seviyesini iyi biliyordu. İşte onun, Milli Marş'ın Akif tarafından yazılması için ısrar etmesindeki temel sebep budur.

Hamdullah Suphi Tanrıöver gibi, Türk Ocakları'nın önderliğini yapmış Türk milliyetçisi bir şahsiyetin Mehmed Âkif gibi yakın zamanlara kadar İslam birliğini savunmuş, üstelik ırk olarak Arnavut olduğu bilinen bir şairden millî marş yazmasını istemesi de ayrıca anlamlı bir davranıştır.

Hayatının nerdeyse her ânını, uçuruma doğru sürüklenen vatanın kurtuluşuna yönelik çalışmalarına sarf eden Mehmet Âkif, Balkan Savaşı'ndaki felaketler ve yaşanan ihanetler karşısındaki feryat ve inlemelerini Safahat'ına yansıtmıştır. Ancak bu feryatlar dinecek gibi değildir. Balkan Savaşı'ndan bir yıl sonra Birinci Dünya Savaşı patlak verir ve kendimizi bu savaşın içinde buluruz.

*Zulmü alkışlayamam, zâlimi asla sevemem,
Gelenin keyfi için, geçmişe kalkıp sövemem.
Biri ecdâdıma saldırdı mı hatta boğarım...
-Boğamazsın ki!- Hiç olmazsa yanımından kovam.
Üç buçuk soysuzun ardında zağarlık yapamam,
Hele hak nâmına haksızlığa ölsem tapamam."*

diyen millî şairimizi Birinci Dünya Savaşı'nda da cepheden cepheye koşarken ve vatanın kurtuluşu için elinden geleni yapmaya çalışırken görürüz. Bir bakarız Âkif, Arap çöllerinde İngiliz casus Lawrence'in yalanlarına kanan insanları uyandır-

mak için çırpınıyor; bir de bakarız Berlin'de müsüman esir ve askerlere İngiliz ve Fransızların yaptığı kandırmacaları bertaraf etmeye çalışıyor.

Âkif, inandığı dinin emirlerini tam olarak yaşamaya çalışan gerçek bir mümindir. Berlin'e devlet görevlisi olarak gittiğinde müttefikimiz olan Almanlar kendisini lüks bir otelde ağırlamak isterler. Ancak o, bunu kabul etmez ve Almanların verdiği paralardan da ancak ihtiyacı kadarını harcar. İkinci sınıf bir otelde kalır, basit yemekler yer ve basitçe yaşar. Çanakkale Savaşları olduğu sırada Âkif, Berlin'de görevlidir, ancak savaşı çok yakından ve acıyla takip eder. Çanakkale Destanı adlı bugün de ezbere okuduğumuz o muhteşem şiirini, sanki cephede askerlerle beraber savaşmış gibi heyecan dolu bir ruhla bu sırada kaleme alır. Yani Âkif bizzat cephede bulunan veya cepheyi gezen şairlerde olmayan bir ruha, heyecana ve kalem gücüne sahiptir.

Âkif, Birinci Dünya Savaşı sonunda, ülkemizde yapılan işgallere karşı çıkıp Anadolu'daki kurtuluş hareketini destekler. İstanbul'dan Anadolu'ya, Millî Mücadele için geçenlerin ilklerindedir Âkif. Kastamonu'dan Balıkesir'e ve oradan ülkenin çok çeşitli yerlerine giderek camilerde verdiği vaazlarla halkı Sevr Antlaşmasını reddetmeye ve Kurtuluş Savaşı'na katılmaya çağırır. Bu vaazlar ayrıca o dönemde çıkan Sebilürreşad dergisinde de basılarak ülkenin her yerine ulaştırılmaya çalışılır. Bu çalışmalarıyla, Kurtuluş Savaşı sırasında halk üzerinde çok büyük olumlu etkileri olan Âkif, Ankara'da Taceddin Dergahı'na yerleşir. Kurtuluş Savaşı devam ederken, 1920 yılında, bir millî marşı yazılması gündeme gelir. Ödül olarak da 500 lira verilecektir. Bu para, o dönem için bir servettir. Meclis'e gönderilen 724 şiir içerisinde, az önce de arz ettiğim gibi, istenen etkiyi uyandıracak bir tek şiir bile yoktur. Bu şiirlerin hiçbiri, tıpkı Çanakkale Savaşları ile ilgili şiirlerde olduğu gibi, Âkif'in İstiklâl Marşı'nın eline su bile dökemez. Zaten bundan sonra da kimse, aynı seviyede ve

aynı incelikte bir şiiri yazamaz ve yazamayacaktır. Çünkü İstiklâl Marşının yazılacağı hava ve atmosfer şu anda mevcut değildir ve çünkü Âkif'in dediği gibi "Allah bir daha bu millete bir İstiklâl Marşı yazdırmazın."

Mehmet Âkif, İstiklâl Marşı'nı 12 Şubat 1921'de yazdığı hâlde, ucunda ödül olduğu için bu yarışmaya katılmak istemez ve şiirini göndermez. Zamanın Millî Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Tanrıöver'in, ödül olarak konan parayı istemezse almayabileceğini söylemesi üzerine Âkif, milletimizin yaşadığı mukaddes mücadelenin büyüklüğünü ve heyecanını bizlere duyurduğu için bugün her fırsatta gururla okuduğumuz İstiklâl Marşımızı Hamdullah Suphi Bey'e gönderir. Marş, Meclisin 1 Mart 1921'de Mustafa Kemal Paşa başkanlığındaki toplantısında Hamdullah Suphi Bey tarafından okunur. Milletvekilleri şiiri, Mustafa Kemal'in teklifiyle ayakta dinlerler. Müthiş bir alkış tufanı yaşanır. Marş, 12 Mart 1921 Cumartesi günü, yani tam 86 yıl önce bugün, Meclis'te resmen millî marş olarak kabul edilir ve yine Hamdullah Suphi tarafından üst üste 4 kez okunur. Marşın her mısraı, milletvekilleri tarafından ayakta alkışlanır. Ancak o sırada Meclis'te hazır bulunan Âkif, o mütevazî ve fedakâr insan, şiir okunurken iki büklüm olur ve mahcubiyetinden başını dahi kaldıramaz. Çünkü o, edep ve haya timsalidir. Çünkü o, milleti için yaptığı bu işte, alkışlarla gurur duyma ücretini bile kendine çok görmüştür.

500 lira mükâfat, Âkif'e zorla verilir. Ancak şair bu parayı, kendisi maddî sıkıntı çektiği hâlde fakir genç kızlara sanat öğretmek için açılmış "Dar'ül Mesai" adlı derneğe bağışlar. Halbuki o sırada Ankara'nın o meşhur soğukunda giymek için üzerine palto alacak parası bile yoktur ve arkadaşının paltosuyla idare ediyordur. Bu dönemde arkadaşından paltosunu ödünç olarak istediğinde arkadaşı, "O mükâfatı reddetmeseydin de kendine bir palto alsan olmaz mıydı?" deyince bu onur-

lu şair, arkadaşıyla ne kadar konuşmaz biliyor musunuz? Tam altı ay! Evet, tam altı ay konuşmaz onunla ve Ankara'nın o çok soğuk günlerinde ceketle dolaşır dışarıda.

Elleri üşüyen ama yüreği sınımsız ve millet aşkıyla dolu olan Âkif, Kurtuluş Savaşı kazanılınca çok sevinir; ancak kurulan yeni devletin önde gelenlerinden bazılarıyla düşünce bakımından anlaşamayınca ve kendisinden “gerici, mürteci” diye bahsedildiğini öğrenince büyük bir hayal kırıklığı yaşayarak; “*Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hüdâ / Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ*” mısralarında ifade ettiği güzel vatanından gözyaşlarıyla ayrılır ve Ekim-1923'te Mısır'a gitmek zorunda kalır. Kendisini mürtecilikle suçlayanlara da şu cevabı verir:

*Doğduğumdan beridir âşıkım istiklâl,
Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lâle.
Yumuşak başlı isem kim dedi uysal koyunum?
Kesilir belki, fakat çekmeye gelmez boyunum.
Kanayan bir yara gördüm mü, yanar tâ ciğerim.
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim.
Adam aldırma da geç git diyemem, aldırırım.
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırım.
Zalimin hasmıyım amma, severim mazlûmu,*

İçinden bir türlü atamadığı vatan hasretiyle Mısır'da yaşadığı bu sıkıntılı ve hüznü gurbet hayatında, hasret ve hicrandan dolayı hastalanarak 1936 haziranında yurda döner. Hasretiyle yandığı ülkesine eşiyile birlikte dönerken, bindiği vapur Çanakkale'den geçtiği sırada ve İstanbul'un camilerini görünce Âkif, gözyaşlarına boğulur. İstanbul'daki Mısır Apartmanı'nda 27 Aralık 1936'da vefat eden şairin cenazesi, hastane yetkilileri tara-

findan Beyazıt Camii'ne çıplak bir tabutla kimse-siz birinin cenazesiymiş gibi getirilip bırakılır. Devletin hiçbir resmî kişi veya kurumu millî şairinin cenazesiyle ilgilenmez. Ölüm haberini duyan ve cenazenin Beyazıt Camii'nden kaldırılacağını öğrenen dostları ve Çanakkale şiirinde “*Asım'ın nesli diyordum ya nesilmiş gerçek / İşte çiğnetmedi namusunu, çiğnetmeyecek*” diye anlattığı İstanbul Üniversitesi'nin vefalı gençleri yani Asım'ın nesli, tabutu böyle çıplak görünce ağlamaya başlar ve hemen sağa sola dağılarak bulup getirdikleri Türk bayrağına ve Üniversitenin büyük sancağına tabutu sararlar. Onların üzerine de Kâbe'nin örtüsünü örterler. Al sancakla siyah Kâbe örtüsüne sarılan ve süslenen tabut, kalabalık üniversite gençliğinin elleri üzerinde tekbirlerle taşınır. Bu muhteşem kalabalık, hiç kimsenin işareti veya zorlamasıyla toplanmamış ve millî şairimize devletin göstermediği vefayı göstermiştir. Arabaya konmayan ve Edirnekapı mezarlığına kadar bu vefalı insanların elleri üzerinde taşınan şairin naaşı, “*İnmemiştir hele Kur'an bunu hakkıyla bilin / Ne mezarlıkta okunmak ne de fal bakmak için*” diye tanımladığı Kur'an-ı Kerim ve toplu olarak okunan İstiklâl Marşı ile defnedilir. Oldukça sıkı bir kar fırtınasına rağmen bu gençler, mezarı başında gece geç saatlere kadar nöbet tutarlar. Âkif'in mezar taşları bile, üniversite gençliğinin kendi aralarında topladıkları paralarla yapılmıştır.

Safahat adlı o muhteşem şiir kitabını mutlaka baştan sona dikkatle okumak gerektiğine şiddetle inandığım bu büyük millî şairi, rahmet ve minnetle anıyorum:

“Allah Türk milletine bir daha İstiklâl Marşı yazdırmasın.”

İstiklâl Marşı

— Kabraman Ordumuza —

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim: Bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.

Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim îman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyâları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün vârimı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden İlâhî şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli;
Bu ezanlar -ki şehâdetleri dînin temeli-
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım;
Her cerîhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fıskırır rûh-i mücerred gibi yerden na'sım!
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki, başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

MEHMET ÂKİF ERSOY

ALTMİŞ ÜÇ YAŞ

REŞAT GÜREL

*Gitme ey yolcu, beraber oturup ağlaşalım
Elemim, bir yüreğin kârı değil, paylaşalım*

Ve paylaşmak için yazdım, uyarmak için, uyandırmak için yazdım. Ne içimdeki volkanları söndürebildim, ne gözümde akan yaşları dindirebildim. Ata yurdu bir bir işgal edilirken, namusumuz ayaklar altında çiğnenirken, bülbüllerin bile figan ettiği günde ben nasıl susabilirdim?

*Eşin var, aşyanın var, baharın var ki beklerdin
Kıyametler kopamak neydi, ey bülbül nedir derdin?
O zümrüt tahta kondun, bir semavi saltanat kurdun
Cihanın yurdu çiğnense çiğnenmez senin yurdu...*

diye haykırdım. Bülbüller susmalı ben ağlamalıydım. Matem benim hakkımdı...

Haykıran ben olmalıydım:

*Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem;
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.
Biri ecdadıma saldırdı mı, hatta boğarım...
Üç buçuk soysuzun ardında zağarlık yapamam
Hele hak namına haksızlığa ölsem tapamam.
Doğduğumdan beridir aşıkım istiklale
Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lale?
Yumuşak başlı isem, kim demiş uysal koyunum
Kesilir belki lakin çekmeye gelmez boyunum
Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta çiğnerim
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim
Adam aldırma geç git diyemem aldırırım
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırım...*

Hak, halk ve adalet... Bu uğurda çiğnendim ama asla yılmadım. Hakkı söylemekten kaçınmadım.

Osmanlı dağılıyor. İstanbul'un işgali, Anadolu'nun paylaşılması için en sinsi planlar yapılır-

ken biz parti çekişmesindeyiz. Nefesimin yettiğince haykırıyorum:

*Girmeden tefrika bir millete, düşman giremez;
Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez...*

Sebilürreşat'ım kapatılıyor, sesimi kesmek için. Üzülmek yok, ümitsizlik yok. Gelip geçici hükûmetlerin yanlışları için devletten vazgeçilir mi? İttihat ve Terakki en güçlü adamıyla Talat Paşa'yla uyarıyor. İstanbul'da gizli toplantı yapmakla suçlanıyorum. Kanım beynime sığıyor;

- Siz beni simsar mı zannettiniz Paşam! Gizli toplantılar yapmak ne demek? Ben söyleyeceğim her şeyi kürsülerde, meydanlarda söylerim Allah adına yapılan bir işte Allah'ta başkasından korkulur mu?

Söylemem gereken her şeyi, söylemem gerektiği yerde söyledim. Kimsenin arkasından bir şey söylemedim. Bir gün Sırat-ı Müstakim'de, gazetenin baskısı için toplanıyoruz. Salih Bey, birkaç dakika gecikiyor. Kararlaştırılan saatte yerinde olamamak... Gelir gelmez de İstanbul trafiğinden şikâyete başlıyor. Arabacıdan, yollardan şikâyet ediyor... Oysa Paris böyle mi?

-Paris'e gidip döneli bir şeyler oldu sana Salih Efendi. Eskiden Fatih Camii'nin minarelerinden bakardın ülkemin güzelliklerine şimdi Eyfel Kulesi'nden bakıyorsun... Bu bakışla mı göreceksin eğitimdeki aksaklıkları, bu bakışla mı bulacaksın meselelerin çözüm yollarını?

Her şeye yandı yüreğim. Hasta yatağından kalkamayan, içecek bir tas çorbası, bakacak kim sesi olmayan Seyfi Babalara yandı yüreğim;

*Dedim artık gideyim,
Önce amma şu fakir ademi memnun edeyim
Bir de baktım ki; tek onluk bile yokmuş kesede
Mühürüm boynunu bükmüş duruyormuş sade!
O zaman koptu içimden, şu tahassür ebedi;
Ya hamiyetsiz olaydım, ya param olsa idi!*

Seyfi Babalar, dullar, yetimler içindi para kaygısı ve çok şükür sana Allah'ım, hiç hamiyetsiz bırakmadın beni.

*Ağlarım, ağlatamam; hissederim söyleyemem;
Dili yok kalbimin, ondan ne kadar bizarım
Oku, şayet sana bir hisli yürek lazımsa
Oku; zira onu yazdım, iki söz yazdımsa.*

Benim Güzel Allah'ım, hep senin rızan için yazdım. Hak'kın Sesleri adını verdiğim şiirlerimle senin ayetlerini milletime açıklamaya çalıştım... Ben kimim ki, bir aciz kul... Affet beni Allah'ım. Ne yaptım senin sevginle, senin inayetinle yapmaya çalıştım. Başaramadım... Bir kıvılcım olsun tutuşturamadığım gönülleri, sen koru ateşinden Allah'ım... Yakacaksan beni yak Allah'ım, azametinin karşısında hissettiklerimi, güzelliklerini ben anlatamadım, ben anlatamadım...

Nur içinde yatsın, babama Tahir adını koymuş babası; Temiz bir hayat yaşasın diye. Lekesiz bir ömür yaşadı ve Temiz Tahir Efendi diye anıldı... Ya ben, Mehmed adı konulan ben... Ya Resulullah, yoluna kurban olayım diye konulan adını taşımakta olduğumu hiç unutmadım;

*Ya Muhammed kemiklerim bile yandığı günlerdeydi
Eserdi kumda yürürken senin serin nefesin;
Akar sular gibi çağlardı her tarafta sesin.
İradem olduğu gündür senin iradene ram,
Bir an için bana yollarda durmak oldu haram.
Yandım, tutuştum aylarca yummadım gözümü
Sorun kirpiklerime uyku görmüş mü?*

Şikâyetim sana değildi Ya Resulullah, seni görmeyen gönüllereydi. Seni göremeyen gönüller, adını zikredemeyen diller içindi gönlümün kanaması, göz yaşlarımın kuruması. Ümmetini, şefaatinde mahrum etme Ya Resulullah. O ümmet ki her şeye rağmen senin adın silinmesin, senin ezanın susmasın diye canlarını feda etmekten çekinmediler. Vatanlarında Hilal'inin yerine Haç dalgalanmasın diye toprağa düştüler. Kınalı kuzular gibi yoluna kurban oldular. Ve onlar;

*Vurulup tertemiz alnından uzanmış yatıyor
Bir hilal uğruna ya Rab, ne güneşler batıyor?
Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker
Gökten ecdat inerek öpse o pak alnı değer
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhidi
Bedr'in arslanları ancak bu kadar şanlı idi.*

Kucağını açtın, bağrına bastın onları biliyorum. Mağşeri, gül bahçende bekleyecek onlar. Kıskanıyorum onları. Ya Resulullah, şefaatinle birlikte bir şey için yardımını talep ediyorum.

Kendim için, Allah'ımdan istediğim son dileğim...

Sevgili kulunuz, Hoca Ahmet Yesevî Pirimiz aklımdan çıkmıyor.

Senin Allah'a kavuştuğun, dünyayı terk ettiğin yaşa girince yer altında, çilehanesine çekilip, kalan ömrünü orada geçiren Yesevî Hazretleri, en güzel eserlerini senin yolunda orada verdi...

Ben, Mehmet Âkif Ya Resulullah, takatim kalmadı demekten utanırım... Bu dünyada senden çok ve sensiz yaşamaktan korkuyorum. Fethini müjdelediğin bu güzel İstanbul'da yaşayıp şükürünü ifa edememekten, Fatihlerin, Yavuzların, Eyüp El Ensarilerin yanı başında yaşayıp onlardan habersiz kalmaktan korkuyorum. Gül kokunu özlemekteyim Ya Muhammed, bütün hasretimle yolunu gözlemekteyim.

....
*Azaba hep katlandım 63 senedir
Sonunda alnıma çarpan bu sert örtü nedir?
Bu hasta ruhumu ayırma artık hak'inden
Nedir o meş'ale? Nurun mu?.. Ya Muhammed?*

ÇANAKKALE ZAFERİ'Nİ YENİDEN OKUMAK

AYSUN İLDENİZ

Geçen asırda yaşamış olan Thomas Carlyl “Tarihi, büyük kahramanlar yapar.” der. Gerçekten Türk tarihi bu sözü doğrulayan büyük zafer ve kahramanlıklarla doludur. 1915'te Çanakkale'de milletimizin kanıyla yazdığı destan, bu zafer ve kahramanlıkların en önemlisidir.

Bu yazıda teknik bilgi ve ayrıntılarına fazla girmeden zaferin mana ve mahiyetiyle ilgili bazı değerlendirmeler yapacağım.

Dünya tarihindeki Türk asırları çoktan geçmiş ve 20. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti zevalinin sonuna gelmişti. İçteki çürüme ve dıştan gelen müdahale ve darbelerle Osmanlının kemik iskeleti paramparça olmuştu. Bütün bunlara rağmen Osmanlı yine de üç kıtada; Asya, Afrika ve Avrupa'da geniş topraklara sahip olup iyice azgınlaşan Batı emperyalizminin iştahını kabartıyordu. Devlet bu durumda uzağı gören ve dünya dengelerini çok iyi değerlendirme performansı gösterebilen akil devlet ve siyaset adamlarının idaresinde varlığını sürdürebilirdi. Ne yazık ki iktidarda bulunanlar devletin asırlık temel meselelerine çözüm getirecek kapasitenin çok çok uzağında olup hat-

ta kendileri sorun teşkil etmekteydi. Bu bakımdan Trablusgarp ve özellikle Balkan Harpleri yüz kızzartıcı mağlubiyetle sonuçlanmış ve İstanbul'dan yüz yüz elli yıl önce fethedilen koskoca Rumeli elimizden çıkmıştı. Osmanlı devletinin I. Cihan Harbi'ne girişi de emrivakilerle ve aceleyle alınmış bir kararla olmuştur. İktidarda bulunan İttihat ve Terakki Partisi'nin Enver, Talat ve Cemal Paşalardan ibaret üçlüsü her şeye hâkim bulunuyordu. Muhtemel bir dünya harbinin tarafları çoktan belli olmaya başladığı hâlde iktidar partisi ve muhalefet iç siyaset oyunları içinde devleti, milleti ve kendilerini tüketmeye çalışıyorlardı.

I. Cihan Harbi biraz da Osmanlı topraklarının bölüşülme kavgasından çıkmıştır. Almanların Fransa'da Marne Meydan Muharebesi'nde durdurulmasından ve savaşı kazanamayacaklarının anlaşılmasından sonra Enver Paşa'nın aşırı Alman taraftarlığı sebebiyle Almanya'nın müttefiki olarak Osmanlı savaşa girmiştir. Gerçi itilaf zümresi ile de görüşmeler yapılmış ancak topraklarına göz konulmuş bir devlet olan Osmanlı ile bir arada olmak onlara uygun gelmemişti. Donanma cemiyeti tarafından paraları ödenerek İngiltere'ye sipariş

edilen harp gemilerimize İngilizler el koymuşlardı. İşte bu ortamda Almanlar Batı cephelerinde kendi yüklerini hafifletmek ve özellikle İngilizlere sömürgelerinde darbe vurmak için Osmanlı devletini oldu bittilerle savaşa sokmaya muvaffak olmuşlardı. İtilaf cephesi ve özellikle İngilizlerin bu durum çok zoruna gitmişti. Osmanlı devletini saf dışı edip İstanbul'u ele geçirmek ve müttefikleri olan Çarlık Rusya'sına yardım etmek için Çanakkale cephesini açmaya karar vermişlerdi. Osmanlı devleti 1914 yılında seferberlik ilan etmiş ve denizden zorlanması ihtimaline karşı Çanakkale Boğazı'nın tahkimatına (güçlendirilmesi) başlamıştı. Her ihtimale ve boğazın geçilebileceği tereddütüne karşı hükümet merkezinin Eskişehir'e taşınması hazırlıklarına bile girişilmişti. Bu arada sabık sultan Abdülhamit'e de bir heyet gönderilmiş ve emin bir yer olarak Konya'da ikameti için teklif götürülmüştü. Ancak İstanbul halkı ve ordu üzerinde bu durumun çok olumsuz bir etki yapacağı düşüncesi ile bu teklifi kabul etmemiş ve bu düşünceye de dolayısıyla vaz geçilmişti.

Almanların yönlendirmesi ile Doğu'da Ruslara karşı gerçekleştirilen Sarıkamış Harekatı başarısızlıkla sonuçlanmış ve en seçme birliklerimiz düşmana tek kurşun atmadan soğuğa, açlığa kurban edilmişti. Bu arada da İngilizler denizden boğazı zorlamaya başlamışlardı. Osmanlı devletine Çanakkale üzerinden bir cephe açılması halk ve gençlik üzerinde de büyük bir infiale sebep olmuştu. İstanbul'un üniversite ve medreselerinde okuyan gençler okullarını bırakıp Çanakkale'ye gitmek için askerlik şubeleri önlerinde büyük kuyruklar oluşturmuşlardı. Daha sonraları İstanbul ve Anadolu'muzun lise 2. ve 3. sınıf öğrencileri de okullarını bırakıp Çanakkale'ye koşacaklardır. Askerlik şubelerine koşan gençler fazlalıkları dolayısıyla askerî elbise giydirilemeden kısa bir eğitime tabi tutulacak ve bu eğitimin sonunda her biri çakı gibi asker olacaktır.

Bu savaşta okumuşu ve okumamışıyla, yaş-

lısı ve genciyle Mehmetçik Çanakkale'nin hayati bir öneme haiz olduğunu anlamış ve var gücüyle savaşmıştır. Maddi planda Mehmetçik, düşmanına karşı koyacak donatımdan mahrumdu. Ancak ruh dünyası ve manevi performansı çok yüksekti.

Müttefikler açısından boğazın geçilmemesi için hiçbir sebep yoktu. Maddi hazırlık, askerî hesap ve planlamaların hepsi tamamı. Bir ay içerisinde de İstanbul'da olunacaktı. İstanbul'un Müslüman halkının sessizliği yanında Levanten, Rum, Ermeni ve Yahudi azınlıklar, tertip komiteleri oluşturarak Müttefik askerlerini karşılama hazırlıklarına başlamışlar ve büyük bir heyecan içinde onları beklemeye koyulmuşlardı. Ancak evdeki hesap çarşıya uymamıştı. Müttefiklerin Çanakkale'deki bütün hesap, plan ve tahminlerini Mehmetçik boşa çıkarmıştı. Dünyanın bu en büyük armadasının bir kısmı boğazın serin sularına gömülmüş, bir kısmı da kaçmaya başlamıştı. Çanakkale'nin deniz cihetinden geçilemeyeceği anlaşılınca Gelibolu yarımadası işgal edilerek kara savaşlarına başlanacaktır.

Bu büyük deniz zaferimizin kazanılmasında boğaz müstahkem mevki komutanı Albay Cevat Çobanlı ve Kurmay Başkanı Selahattin Adil Bey'le 26 parça mayını boğaza döşeyerek yenilmez sandıkları armadalarının perişan olmasına sebep olan Nusret Mayın Gemisi'nin kahraman kaptanı Top-haneli Yüzbaşı Hakkı Bey'le, mayın komutanı Binbaşı Nazmi Bey'i ve mayınları arkadaşlarıyla sulara büyük bir maharetle yerleştiren altmışbeşlik Ramazan Usta'yı, 276 kiloluk top mermisini sırtına alarak namluya yerleştiren böylece Ocean adlı büyük İngiliz savaş gemisini Çanakkale sularına gömen yiğit Seyit Onbaşı'yı anmadan geçemeyeceğim.

Müttefikler, karadan Çanakkale'yi geçmeye teşebbüs edince Alman General Liman Von Sanders komutasında 5. Türk ordusu kurularak Gelibolu yarımadasını müdafaa etmeye başlar. Burada hemen şunu ifade edelim ki eğer komutan ve kurmay heyeti Alman değil de mesela Mustafa Kemal ve Türk komuta heyeti olsa idi, zayıtımız daha az ve başarımız daha yüksek olacaktı. Çünkü Alman komutan Liman Von Sanders savaş stratejisini düşmanı yenme üzerine değil daha çok müttefik kuvveti oraya çekme ve oyalama üzerine kurmuştu. 9. Kolordu Komutanı Albay Halil Sami Bey olmak üzere başarılı Türk komutanlarını azarlamış ve aşağılamıştır. Sofya'dan gelen Yarbay Mustafa Kemal, karargahı Maydos'ta olan 19. Tümen Ko-

mutanı olarak görevlendirilir. Bu tümen Çanakkale'deki 5. Türk ordusunun ihtiyat kuvvetidir. Kara savaşlarının yoğunlaştığı nisan, temmuz ve ağustos aylarında gerçekleşen müttefik çıkarmaları karşısında Seddül Bahir, Arıburnu, Anafarta ve Kocaçimen bölgesinde Mustafa Kemal büyük başarılar göstererek dost düşman herkese askerî kariyerini ispat eder ve albay rütbesine yükseltilir.

Rivayetler değişik olsa da her iki taraf bu savaşta çok büyük zayıt verir. Çatışmalar boğaz boğaza ve çoğu zaman süngü hücumuyla çok kanlı geçer. Burada Mehmetçik arslanlaşır ve adeta bir efsane kahramanı hâline gelir. Doğru dürüst karını doyuramadığı; çıplak, yeterli silah ve cephaneden yoksun bir hâlde, kine ve çeliğe karşı iman dolu göğsünü siper ederek çarpışır.

Çanakkale'nin hangi ruhla kazanıldığını Mustafa Kemal "Bomba Sırtı Hadisesi"ni savaştan sonra mülakat verdiği Ruşen Eşref'e şöyle anlatır:

"Karşılıklı siperler arasındaki mesafe 8 metre. Yani ölüm muhakkak. Birinci siperlerin hiçbiri kurtulmamacasına kâmilan düşüyor. İkincidekiler onların üzerine gidiyor. Fakat ne kadar şayan-ı gıpta bir itidal ve tevekkülle biliyor musunuz? Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, en ufak bir fütur göstermiyor. Sarsılmak yok. Okumak bilenler ellerinde Kur'an-ı Kerim, cennete girmeye hazırlanıyorlar. Bilmeyenler kelime-işhadet getirerek yürüyorlar. Bu Türk askerindeki ruh kuvvetini gösteren şayan-ı hayret ve tebrik edilecek bir misaldir.

Emin olmalısınız ki işte bize Çanakkale muharebelerini kazandıran bu yüksek ruhtur."

İşte Mustafa Kemal'in anlattığı "Bomba Sırtı Hadisesi"nin bir benzeri de Kitre Muharebelerinde cereyan eder.

"Gerçekten Kitre Muharebeleri sırasında arka siperlerde hücum sırasını bekleyen bölüklerimiz süngü takmış, siperden fırlamak için şehadete hazırlanırken bütün dudaklar

kıpır kıpır dualar okuyor ve kelime-işahadetler getiriyordu. Başlarındaki Yüzbaşı komutanları askerlerine seslenerek, “Evlatlarım, biraz sonra Cenab-ı Rabbül Alemin’in huzuruna varacağız, abdestsiz gitmeyelim hadi tüfeklerimizin kabzalarına ellerimizi sürüp hep beraber teyemmüm edelim.”

Ve teyemmüm edilir, bekleme devam etmektedir. Biraz sonra yine yüzbaşı; “Evlatlarım, sanıyorum biraz daha bekleyeceğiz. Önümüzde biraz daha zaman var. Vakit varken kendi cenaze namazımızı kendimiz kılalım. Kible karşımızda.”

Arkalardan Ali Çavuş bağırır: “Er kişi niyetine!”

Çanakkale Muharebeleri’nde bir 57. Alayımız vardır ki başta komutanları Albay Hüseyin Avni Bey olmak üzere en küçük erine kadar bütün kadrosu şehit olur. Savaştan sonra düzenlenen madalya töreninde 57. Alay’ın madalyası, verilecek kimse olmadığından gazi ve şanlı sancağına, gözyaşları içerisinde takılır.

Yine aynı şekilde Ezineli Yahya Çavuş 63 arkadaşıyla Seddül Bahir’de dillere destan bir savunma yapar; üç bin düşmanı sahile çivileyerek iki binini öldürür ve akşama da kendisi ve arkadaşları şehit olur.

Burada namsız nişansız bütün kahramanlarımızın Harputlu Ömer Çavuş, Teğmen Mucip, taşla saldıran Mehmet Çavuş, Saka Eri Hüseyin, Üsteğmen Zahit ve üzerine “Bedeli Çanakkale’de altın olarak tesviye olunacaktır.” yazarak alayın ihtiyacı olan malzemeleri Yahudi tüccardan mecburen kalb para tab ederek almaya muvaffak olan Mehmet Muzaffer ve daha niceleri Çanakkale’nin ölümsüz kahramanlarıdır.

Çanakkale’de savaşan Türk subayı ve askeri, vatanının müdafaası yanında özellikle Balkan Harbi’nde zedelenen gururunu tamir etmiş ve gelecekteki İstiklal Harbi’mizin de manevi ve ruhi heyecan zeminini oluşturmuştu.

Çanakkale’ye bütün Osmanlı coğrafyasın-

dan ve Anadolu’nun her üç Türk evinden Mehmetçik katılmış ve çoğu da şehit olmuştur.

Çanakkale aynı zamanda bir subay savaşıdır da... “Biz Çanakkale’ye bir darülfünun (üniversite) gömdük.” sözü Atatürk’ündür.

Cumhuriyet döneminde eksikliği büyük ölçüde hissedilen münevver gençlik Çanakkale’de şehit düşmüştür. Okullar, liseler, darülfünun ve tıp fakültesi birkaç yıl üst üste mezun verememiştir.

2. Viyana Kuşatması’ndan itibaren başlayan bozgun ve geri çekilme Çanakkale’de durdurulmuştur. “Hasta adam” ölmemiş ve ölmediği gibi de şahlanişıyla bütün dünyayı şaşkına çevirmiştir. Savaş uzamış Çarlık Rusya’sı yıkılmış, İngiliz sömürgelerindeki halk isyana yönelmiştir.

Savaş sırasında “Türkler insan değil, onlara zehirli gaz kullanalım.” diyenlere karşı Mehmetçik insanca davranmış; yaralı ve hasta düşman askerlerine, esirlerine karşı gösterdiği merhamet yabancıların dillerinde dolaşarak bugünlere kadar gelmiştir. Günümüzdeki savaşlara bakmak suretiyle diyebiliriz ki Çanakkale insanlığın son insani boyutlu savaşıdır.

Çanakkale’yi her yönüyle okuyup anlamak, tanımak, görmek ve değerlendirmek durumundayız. Japonlar küçük yaşlardan başlayarak bütün gençlerini Hiroşima ve Nagazaki’de niçin gezdiriyorlar hiç düşündük mü? Çünkü mazi hâl ve istikbal arasındaki güçlü bağ ancak tarih şuuru verilerek suretiyle kurulur. Bu savaş alanları bir vatan kalbinin attığı ve millet hafızasının olduğu yerlerdir. Milletimizi bugün bile ayakta tutan ruh, Çanakkale ruhudur.

Vatan evlatlarının o gün için yeteri kadar karnı tok, sırtı pek değildi. Giydiği elbisenin yırtık ve açık yerlerini kum torbalarından yamalayarak kapatıyordu. Ama kalpleri, gönülleri ve manevi dünyaları işgale ve yabancı istilasına uğramamıştı. Onun için vatanına düşman ayağını bastırtmadı ve namusunu çiğnetmedi, çiğnetmeyecektir de...

AZERBAYCAN'DA NEVRUZ BAYRAMI

ELDENİZ ABBASLI

Eski insanlar baharın gelmesini sabırsızlıkla beklemişlerdir. Baharda, otların, çiçeklerin çıkması, ağaçların yapraklanması, meyve ağaçlarının çiçek açması insanlara esrarengiz tesir bağışlamış, onlar bu görünen tabiat kanunlarında sırlı bir dünya olduğunu zannetmişler. İnsanlar bu sırlı âlemin düğümlerini açmaya, onun mahiyetini öğrenmeye, ondan yararlanmaya çalışmış, buna gayret etmişlerdir.

Eskiden insanlar ruhun ölmezliğine inandıkları için yılın mevsimlerini de canlı kabul etmiş, kışta ölen, mahvolan tabiat (otlar, çiçekler, tahıl vb.)ın dirileceğine inanmış, bunu beklemişlerdir. Onlar tabiatın tarım ve hayvancılığa gösterdiği olumlu ve olumsuz tesirlerini deneyerek, gözleyerek tecrübe kazanmışlardır.

Halk tabiatın uyanmasına mutluluk işareti gibi bakmış, onu iyinin kötü üzerinde üstünlüğü

olarak karşılamıştır. Buna göre de insanlara mutluluk getiren bahar halk tarafından sevinçle karşılanmış, bu sevinç tüm halkın özlemle beklediği ve gelişini sevinerek karşıladığı bir bayramın ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Halk bu bayrama Nevruz veya Bahar Bayramı adını vermiştir. Bahar Bayramı Güneş'in Koç burcuna dahil olduğu zamana -yani baharın ilk gününe- 21 mart tarihine rastlamaktadır.

Bahar bayramı evrensel bayramdır ve baharın gelişini tüm dünya halkları kendi kültürüne ve geleneklerine uygun şekilde karşılamışlardır. Baharı Avrupa halkları da kendi geleneklerine uygun karşılarlar. Mesela, Rus halkı kışın kovulmasını çeşitli danslar, oyunlar, maniler ve nümayişlerle uğurlar. Samandan kukla yapıp tabuta koyar, sonra cenaze merasimi düzenlerler. Köyün kıyısında Maslenitsa diye adlandırılan kuklayı yakar ve çevresinde oynarlar. Diğer Slav halkları da kış

bittiği zaman çeşitli merasimler düzenlerler. Mesela ormandan yeni yapraklanmış bir ağacı kesip getirir, onu ev ev gezdirirler. Kişilerden biri yeşil elbise giyer, başına çiçekten taç koyar, elinde süslenmiş ağaç dalı gösterinin en önünde gider. Karşı taraftan ise beyaz elbise giymiş, elinde kuru ağaç tutan bir kişi yola kar serpe serpe birinci gurubun karşısına çıkar. Her iki taraf birbirine hücum eder; sonunda yeşil elbiseliler (bahar) beyaz elbiselileri (kış) yenerler.

Umumiyetle baharın gelmesi, kışın bitmesi merasimi İngiltere, İtalya, Fransa, İspanya ve başka bir çok ülkede çeşitli şekilde, kendi geleneklerine özgü olarak kutlanmaktadır. Bütün bu kutlamalarda ortak nokta baharın kışa galip gelmesi, kışı yenmesini ve insanların bundan mutlu olmasını göstermek olmuştur.

Nevruz bayramı kışın bitmesi ve baharın gelmesi ile başlar. O insanlara sevinç, mutluluk duygusu aşılayan, onları yeni yıla, gelecek güzel günlere yüreklendiren ilginç bir merasimdir. Kış insanların elini kolunu bağlar, onları işten güçten soğutur. Eski inanca göre kışın tabiat, hayvanlar, kuşlar yani her şey ölür veya ölümü bekler; baharda ise dirilir. Çünkü bahar hayat, canlılık getirir. Baharda tabiat canlanır, güneş insanları, toprağı ısıtır. İnsanlar da çalışmak, bir işi yapmak isterler... Belki de bu özellikleri Bahar Bayramı'nın yayılmasını, bu kadar çok sevilmesini gerekli kılan esas unsurlardır.

Azerbaycan'da bahar merasimleri birbirini tamamlayan maniler, oyunlar ve çocuk tiyatrolarından başlar. Genellikle çocuk folklorü ve onun gelişimi(inkışafı)nde bayramların önemi büyüktür. Çünkü çocuklar böyle bayramlarda toplanarak birbirilerine "düşün bul" adlı bulmacalar söylerler ki bu da onların doğa, hayvanlar, çevre, gök cisimleri hakkında bilgiye sahip olmalarını sağlar. Eşyaların özellik, amaç ve alakaları hakkında onların bilgisini artırır. Çocuklar bulmacalar vasıtasıyla "Ne nerededir?", "Şu neden düzeltilir?", "Bu

nerede kullanılır?" gibi sorulara cevaplar bulmak için çabuk düşünmek, hesap yapmak, aniden cevaplamak becerilerine sahip olurlar ki bu da çocuk eğitimini geliştiriyor.

Çocuklar yüzlerce atasözleri ezberler ve durmadan birbirileri ile atışır, galip çıkmaya çalışırlar. Elbette, atasözleri bir yaratıcılık mahsulüdür. Doğru olanları açarlar. İnsanların sosyal varlığını, onların zekasını belirliyor. Mesela, "Ağaçtan maşa olmaz.", "Oldu ile öldüye çare yoktur.", "Yanan yerden tüstü (duman) çıkar.", "Yaz fakirin hem atasıdır, hem anası.", "Delinin yüreği dilinde, akıllının dili yüreğinde.", "Suçsuz dost arayan dostsuz kalır.", "Öküzün taydır, işin zayıdır.", "İş adamın cevheridir.", "Elden kalan, elli yıl kalır." vs. (Çocuklar iki desteye (gurup) bölünerek birbiriyle atışır, yarışır. "Kim çok atalar sözü söyler?" Hangi taraf susarsa, öbür taraf galip gelir. Bu hazırlıklar da şüphesiz öğrencilerin folklor bilgisinin artmasını sağlar. Mesela, "Ah-vayla çıkan fakirin canı, ölene kadar der Allah kerimdir.", "Allah, hakkı nahakka vermez." gibi sözler çalışkanlığı teşvik eder. Bunların çocuk eğitimine ne kadar etkili olduğu göz önündedir. Folklor vasıtasıyla çocuklar bilgisini, terbiyesini, hikmetini artırıyor.

Bayramda en çok söylenen folklor türünden biri de bulmaca(tapmaca)dır. "Tap Görek" adlı oyunda birbirine bulmaca söyleyen çocuklardan kim daha tez cevap bulursa hazır-cevap olduğunu, çok şeyler bildiğini kanıtlar. Mesela;

"Alçak damdan kar yağar" (elek),
"Ben yürüdükçe o da yürür" (gölge),

*Bir şey vardır yemişdim,
Yemeseydim ölmüştüm.
İndi olsa yemerem
Yemesemde ölmerem (anne sütü)*

*Kutu kutu içinde
Kutu sandık içinde*

*Babamın beyaz mendili
O da onun içinde (kestane)*

Bulmacanın tez cevaplanması da beceri gerektirir. Halk mümkün oldukça insanlara meyveleri, gök cisimlerini ve onların bilinmeyen taraflarını bulmaca vasıtasıyla söyler, insanları düşündürür, cevap bulmak için zorlar.

*Narda var, nar da var,
Nardan şirin nerde var?
El tutmaz, bıçak kesmez
Ondan şirin nerde var? (uyku)*

Görüldüğü gibi bulmacalarda anne sütü,

kestane, uyku vs. düşündürücü bir dille anlatılmıştır. Bunlar bedii tefekkürün güzel örnekleridir.

Azerbaycan'da Nevruz bayramı çocuklar tarafından çok sevilen bayramdır. Halk, Nevruz'u millî bayram gibi karşılar. Bayram şenlikleri en az üç gün devam eder Martın 20 - 21 - 22. günleri. Ancak bayrama hazırlık işleri daha önceleri bayrama en az 40 gün kala başlamaktadır. Her şeyden önce köylerde bahçeler temizlenir, ağaçların kuru dalları kesilir, meyve fideleri dikilir, ağaçların dipleri bellendir, her şey düzene sokulur. Bu işler okullarda daha canlı yürütülür. Okul bahçeleri çocuklar tarafından temizlenir.

Şehirlerde de gerekli hazırlıklar yapılır. Kısaca herkes yaklaşan bayrama hazır olmak için evinde olan her şeyi yıkayıp temizlemeyi, evini süslemeyi kendine borç bilir.

Her aile imkânları ölçüsünde çocuklar, gençler ve yaşlılar için yeni elbise hazırlar. Çünkü halkın inancına göre bayramı nasıl karşılasan gelen bir yılın öyle geçer - yani bayramı evin temiz, elbisen taze, güler yüzle karşılasan bütün yıl mutlu olursun.

Bayrama en az 15 - 20 gün kala ayrı ayrı kaplara buğday dökülüp, üstüne her 2 -3 günde su serpip bayrama semeni hazırlarlar. Buğday kaplarda yeşerip tahminen 10-15 santim boy atar

ve bayramda o semenileri bayram masasına, evin görünen yerlerine dizer, dostlara hediye ederler.

Nevruz Bayramı'nda Azerbeycanlılar çeşitli tatlı ve yağlı ekmek pişirirler, baklava, katlama, feseli, kömbe, şorçöreği, külçe vs. Şüphesiz bütün bu nimetler geçen yılın mahsulünden hazırlanır ve insanları gelen yılın bayramını daha güzel karşılamak için daha iyi çalışmağa ruhlandırır. Ona göre de semeni bayram sofrasına konur ve şöyle maniler okunur:

*Semeni sabla meni,
Ilde gögerderem seni,
Semeniye saldım badam,
Koymurlar bir barmak tadam...*

*Semeni ay semeni
Sende gelen yaz olur
Menim könlüm saz olur
Semeni, sabla meni
Güyerderem men seni.*

Semeniden tatlı ve çeşitli yemekler de hazırlarlar. Nevruz Bayramı'nı eski zamanlardan beri büyük sevinçle ve manilerle karşılamak Azarbeycan'da gelenek hâlini almıştır.

*Novruz - Novruz babara,
Güler, güler babara,
Bahçamızda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun,*

*Novruz gelir, yaz gelir
Negme gelir, saz gelir,
Bahçalarda gül olsun,
Gül olsun, bülbül olsun*

Bahar bayramında halkın inançları ile ilgili olan âdetlerden biri de sam (yani mum) yakmak, tongal kalamak (yani büyük ateş yakmak) ve meşale yakmaktır. Bu zaman yaşlı, genç ve özellikle

çocuklar tongalın ateş yığını, üstünden atlarlar, “azarım bezarım od da yansın (bütün hastalıklarım ateşte yansın); “ağrılarımı yer gotürsün, metlebimi (dilek) Allah versin (günahları yer götürsün, dileklerimi Allah versin)” derler.

Ateş şenliği genellikle yılın son çarşamba gecesi yapılır. Bu gece bayram sofrası açılır. Sofraya boyanmış yumurta, yedi tür meyve, pencere (yeşillik) ve çeşitli pişmişler, yemekler (et, balık, pilav vs.) konur. Sofrada en az yedi çeşit şey olmalıdır, bu bolluk alametidir. Bayram akşamı tüfek atılır, gökyüzüne meşaleler fırlatılır, büyük ateş yakılır, gençler, çocuklar üstünden atlanır, üzerlik yakılır, dumanı çocuklara koklatılır ve şöyle söylenir:

*Üzerliksen havasan
Yaman derde davasan,
Baklama göz yedirenin
Gözlerini ovasan*

Nevruz Bayramı'nın en ilginç ve unutulmaz dakikaları yılın son çarşamba gecesi başlar. Bu bayramın resmen başlaması demektir. Ecdatlarımız baharın kış üzerindeki üstünlüğüne, hayrın şerre, iyinin kötüye üstün gelmesi olarak bakmışlardır. Bu nedenle de kışın mağlubiyeti ve baharın galibiyeti büyük şenlikle karşılanmıştır. Halk bu merasime “donatma” (tan yerinin ağarması, güneşi görmek, karşılamak) adı vermiş. Bu gece ile ilgili rivayetler, efsaneler oluşmuştur. Efsanelerden birinde şöyle denir: “...bu gece bir saatliğine ırmaklar durup istirahat eder, ağaçlar dallarını yere eğer, sonra topraktan güç alarak dallarını yeniden kaldırır. Uzun müddet birlikte bayat süren, lakin sonra birbiriyle küsen Mars ve Jüpiter yalnız bu gece birleşir, kucaklaşıp öpüşür, sonra yine ayrılıp bir yıl birbirlerine hasret kalırlar... Her kim Mars ile Jüpiter'in görüştüğü anı görürse ulu Hürmüz onu bütün arzularına kavuşturur, o dünyada en bahlı adam olur...” Bu

yüzden o gece hiç kimse yatmaz, herkes sabahı, güneşin çıkmasını (doğmasını), Mars ile Jüpiter'in görüşmesini görmek ister. Hiç kimse yatmadığı için delikanlılar grup hâlinde gezer, oyunlarla vakit geçirirler. Genç kızlar ise daha çok bir odaya toplanarak birbirleriyle şakalaşip mani okurlar:

*Yük altdan zeli çıbdı
Zelinin dili çıbdı,
Kardeş boyuna kurban
Aldığın deli çıbdı,*

*Kar gelir külek gibi,
Kız gelir ipek gibi
Oğlanlar daldan bağır,
Gudurmuş köpek gibi*

*Yük üstünde bir de ben,
Ecep tüstüm derde ben
Açılmamış gönçeyem
Nece yatım yerde ben*

Eskilerde son çarşamba gecesini "kulak falı" da açılırdı. Herkes bir niyet tutup başka evlere gider, kapıyı bacayı dinleyip ilk işittiği sözle kendi bahtını, geleceğini, akıbetini tahmin etmeye çalışırdı. Bu yüzden o gece herkes evinde yalnız hoş

sözler konuşmaya çalışır, dedi-kodu etmez, çirkin sözlerden sakınırdı. Ayrıca, son çarşamba akşamı çocuklar kapılara torba bırakır, ev sahipleri de bu torbalara boyanmış yumurta, tatlı, fındık, ceviz, elma vs. koyarlardı.

Donatma merasimine de özellikle geceleri iştirak ederler. Onlar da yerin ağarmasını (sabahın beyaz çağını) akarsu, deniz veya çay (ırmak) sahilinde karşılamaya çalışırlar. (Çoğu zaman geceleri suda yıkanarak

"ağırlığım - uğurluğum dağlara, taşlara" demekle ümit etmişler ki Hürmüz'ün Ehrimen'e galip gelmesi, kışın mağlup olması, baharın tantanası anında insan bedeninde gizlenen fenalık devleri mahvolacak, aynı zamanda kalplerinde tuttukları niyetlerine ulaşacaklardır.

Yukarıda dediğimiz gibi, son çarşamba gecesini ilk bayram sofrası açılır ve bayram bitene kadar açık kalır. Sofraya her çeşit nimetler dizilir, akrabalar, komşular, dostlar birbirini tebrik eder; saz, davul, zurna, balaban vs. müzik aletlerinde çalar; şöyle mani okurlardı:

*Honcaya koydum balığı,
Ta bezeyim ortalığı
Gerdene Sal çalmalığı*

*Çünkü gelipdir firuz
Hoş geçecektir Novruz*

*Tabçaya koydum çırağı
Rovşen eylesin bucağı
Isıklandırırsın otağı*

*Çünkü geliptir Firuz
Hoş geçecektir Novruz*

Mart ayının 21' inde (bazı yıllar bayram martın 20'sine rastlar) son çarşamba günü başlayan bayram şenlikleri de coşku ile kutlanır. Çocuklar yumurta dövüştürür, şenlenir, büyüklerin hediyelerini kabul ederler. Büyükler de birbirlerinin bayramını kutlar, sonra kabristanı ziyaret ederler, ölenlerin ruhuna dua okunur, daha sonra ise son bir yıl içerisinde ölenlerin yas yerine (mezarlarına) giderler, buna "kara bayram" derler. Bu tür yapılması gereken gezilerden sonra bayram kutlamaları devam eder. Akrabalar, komşular, dostlar birbirlerinin bayramını tebrik eder, evlere misafir giderler. Ancak bayram gezintisinde ziyaret ettiğin evde mutlaka birkaç dakika da olsa oturmalı, sofradaki nimetlerden tatmalısın. Bayram günlerinde bütün küsler barışırlar. Kin, nefret unutulur. Eski inanca göre küs kişilerden kim küs olduğu şahsı önce kutlarsa onun günahları bağışlanır, diğeri suçlu kalır. Buna göre de küs olan herkes bayram günü daha önce barışmağa çaba gösterir.

Bayram şenlikleri en az 119 gün devam eder. Bu günlerde gençler tarafından çeşitli törenler yapılır. Mesela gelin ve kızlar "haşısta", "Kiy Kılınç", "Benövşe" vs. oyunları oynarlar. Oğlanlar ise "kos-kosa", "Hıdır İlyas" veya "Hıdır Nebi" gibi oyunlar gösterirler. Bu tiyatro temaşaları ve oyunlara çocuklar bayrama 10-15 gün kala hazırlanır, metinleri ezberlerler. Sabahlara kadar ikiye bölünmüş grup destan anlatır, daha iyi anlatan grup ödüllendirilir. Destanlar genellikle okulda öğrendikleri ve okudukları kitaplardan seçilir.

KAYNAKÇA

- 1) Azerbaycan Folkloru Antologisi, Bakü, 1968.
- 2) Halkımızın deyimleri ve duyumları., Bakü, 1986.
- 3) Veliyev, Vagif. Azerbaycan Folklorü, Bakü, 1985.
- 4) Babayev, İ., Efendiyev, P., Azerbaycan Şifahi Halk Edebiyatı, Bakü, 1970.

TÜRK KADININA SİYASÎ HAKLAR VERİLMESİ SÜRECİNDE İKİ ÖNEMLİ VESİKA

CEM KARAKILIÇ *

Siyasî ve sosyal hakların kadın tarafından kullanılmasının insanlığın mutluluğu ve prestiji açısından çok gerekli olduğuna eminim.

M. Kemal ATATÜRK

19. yüzyıl, medeni dünyada birçok rasyonel değişikliğe ve modern medeniyetler dediğimiz çağın doğuş ve gelişmesine neden olmuş, teknik ilerleme ile beraber değerler sistemi, özellikle toplumda kadına verilen önem konusunda yeni bir gelişme ve anlayışı da beraberinde getirmiştir. Bu yüzyıl aynı zamanda Türk kadınının toplumsal statüsünü köklü bir şekilde değiştirmek, kadınlarımızı toplum içinde kendine güvenen, önemli bir yeri ve sorumluluğu olan birer vatandaş haline getirebilmek için büyük gayretlerin sarf edildiği bir dönem olmuştur.

Tanzimat'ın ilanı ile birlikte Osmanlı İmparatorluğu üzerinde Batılı devletlerin etkisi artmış, kabul edilen kanunlar ve yapılan düzenlemelerle devletin kurtarılması için Osmanlı toplumunun

Batılılaştırılması amaçlanmıştır. Böylece Tanzimat sonrası devam eden ıslahatlarla Osmanlı toplumu gittikçe Batıya yaklaşmaya ve değişmeye başlamış, daha önce tartışılmayan bir çok konuda, idari, sosyal, ekonomik çeşitli düzenlemelere gidilmiştir.¹

Nitekim Osmanlıyı değiştirmek ve Batılılaştırmak için harekete geçen çevrelerce Türk kadınının geri kalmışlığın simgesi haline geldiği savunularak Batıda Avrupalı kadınlara tanınan hakların Türk kadınlarına da tanınması gereği ileri sürülmüştür. Bütün bu gelişmelere rağmen Tanzimat ve Islahat dönemlerinde kadınların talepleri eğitim ve öğretim alanında eşit haklara sahip olmaksızın ileri gidememiştir?²

* MEB TTK Başkanlığı, Tarih Öğretmeni / ANKARA

II. Meşrutiyet devri ise (1908) Osmanlı İmparatorluğu'nda yeni bir siyasi hayatın gelişmesine yol açmışsa da kadınlarımızın devlet idaresi içinde görev ve hak alabilmeleri meselesi söz konusu olmamış, ancak bu dönem kadınlara ait dergi ve gazetelerin çıkarıldığı, cemiyetlerin kurulduğu, Türk kadınına değiştirmek, sosyalleştirmek ve Batılılaştırmak amacıyla mühim adımların atıldığı ve kadın haklarının topluma benimsetildiği önemli bir süreç olmuştur.³

Bu süreç Meşrutiyetten Millî Mücadeleye kadar olan dönemde de değişme ve gelişmeler şeklinde devam etmiş, ülkenin içine düştüğü siyasi ve ekonomik sıkıntı, Balkan ve 1. Dünya Savaşı sırasında yaşanan olaylar, Türk kadınlarının sosyal hayata katılmasını gerekli kılmıştır. Savaşlar esnasında erkeklerin büyük bir kısmının silah altında olması ülkede memur ve işçi sıkıntısı yaratmış, bu durum devlet işlerinde kadınlardan yararlanmanın yolunu açmıştır. Bu nedenle kısa bir süre içinde pek çok kadın çeşitli bakanlıklara alınmak suretiyle Türk kadınının iş hayatına katılması sağlanarak toplumsal değişmeye büyük bir ivme kazandırılmıştır.⁴

Bütün bu gelişmelere rağmen kadının toplumsal hayatta ne kadar büyük bir güç olduğu Millî Mücadele yıllarında daha iyi anlaşılmış, memleketinin varlığı için erkeği ile omuz omuza benzeri görülmedik bir mücadele veren Türk kadını yalnız cephe gerisinde erkeklerden boşalan hizmetleri yürütmekle kalmamış, silah imal etmek, silah taşımak zaman zaman da savaşmak suretiyle İstiklâl Savaşının kazanılmasındaki en büyük faktörlerden biri olmuştur.⁵

Kadın konusunun ülkemizde bir dönüm noktası haline geldiği zaman dilimi ise 1923 seçimleri öncesi ve sonrası olmuştur. 1923 başlarında "halk hükümeti" kavramının ve cumhuriyetçi siyasaların belirmesiyle başta Nezihe Muhiddin olmak üzere bir çok kişi haklar mücadelesi için müsait

bir zemin oluştuğu tahlilini yapmıştır. Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin 9 umdeyi yayımlaması ile birlikte Kadın hakları savunucuları; ananeleri, çürük kanaatleri ve batıl telakkileri kesin hamlelerle yıkip, yasal ve toplumsal alanlarda kadın haklarının kazanılacağı umuduna kapılmış, ancak İntihab-ı Mebusan Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan "18 yaşını geçen her erkek seçme hakkına sahiptir" ile 1. maddedeki "her 20 bin erkek için bir mebus seçilir" ifadeleri Tunalı Hilmi gibi bazı şahısların mücadelesine rağmen değiştirmek mümkün olmamıştır. Bu olay Meclisin, kadınlara siyasal haklar verilmesi konusunda henüz zamanın gelmediği noktasında görüş birliği içinde olduğunu göstermiştir.⁶

Nisan 1923 seçimlerine ilişkin kararların açıklanmasından sonra kadınların siyasi ve içtimai haklar kazanmak, Meclis kürsüsünden bu haklarını savunmak ve kadının statüsünü yükseltmek mücadelesi de büyük bir hız kazanmış, 15 Haziran 1923'de Nezihe Muhiddin'in başkanlığını yaptığı "Kadınlar Halk Fırkası"nın kurulduğu duyurulmuştur. Ancak 1923 seçimlerinin yapıldığı esnada kurulan ve kadın konusunda memleketin her yerinde siyasi, içtimai ve iktisadi bütün meselelerle doğrudan doğruya ilgilenmeyi, onları muntazam bir güç olarak kitlevi biçimde harekete geçirmeyi hedefleyen fırka hükümet tarafından kabul edilmeyerek kapatılmıştır.⁷

Yaşanan bu olumsuz gelişmeler kadın hakları savunucularını yıldırılmamış, 1923 seçimleri esnasında kadınların siyasî ve içtimai haklara kavuşmasını isteyen vatandaşlar oldukça ilginç bir yöntem kullanarak seçim sistemini ve Kadın Halk Fırkası'nın faaliyetlerinin engellenmesini protesto etmişlerdir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi'nde yaptığımız çalışmalar esnasında elimize geçen iki arşiv belgesi sandık eylemi diye tavsif edebileceğimiz bu protestonun boyutlarını göstermesi açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu vesi-

kalardan ilki Ankara livası seçim sonuçlarını gösteren ve Ali Fuat Paşa adına hazırlanan mazbatadır.⁸ (Bkz. Ek 1) Nisan ayında kabul edilen seçim yasasına göre kadınlara siyasal haklar verilmemesine rağmen söz konusu belgede Mustafa Kemal Atatürk'ün eşi Latife Hanım'ın Ankara Vilayeti merkez kazasından 2, Bala'dan 1, Haymana'dan 5 ve Keskin'den 8 oy olmak üzere toplam 16 oy aldığı yine aynı belgede Memduha Hanım'a Ankara merkezinden 1 oy verildiği görülmektedir. Benzer sonuçlara Malatya Livasına ait olan ve İsmet İnönü, Mahmut Nedim Bey (Zapçı), Hacı Beder Ağa (Fırat), Reşit Ağa (Ağar) ile Mehmet Hilmi Bey'e (Oytaç) ait olan seçim sonuçlarını gösteren mazbatada da rastlamak mümkündür.⁹ (Bkz. Ek 2) Bu belgede ise Latife Hanım Malatya Livası Merkez kazasından 39, Hekimhan'dan 15 olmak üzere toplam 54 oy, Halide Edip Hanım 23, İsmet İnönü'nün eşi Mevhibe hanım 4, Mülazım Kara Fatma Hanım 2 ve Nezihe Muhiddin hanım 1 oy almıştır. Bu tür veriler devletin resmi evrakının yanı sıra dönemin resmi gazetesi hüviyetine sahip olan "Hakimiyet-i Milliye" ile "İleri" gibi çeşitli gazete ve mecmuaların seçim sonuçlarını bildiren haber ve makalelerinde de görülmektedir. Nitekim Hakimiyet-i Milliye Gazetesi 28 Haziran 1923 tarihli nüshasında Latife Hanım'a İzmir Müdafaa-i Hukuk listesi haricinde 1 oy verildiği, halkın kendisine olan teveccühünden oldukça duygulanan Latife Hanım'ın ise İzmirliyle telgraf çekerek teşekkür ettiğine dair bir habere yer vermiştir.¹⁰ (Bkz. Ek 3) Seçim kanununa aykırı olmasına karşı halk tarafından kadınlara verilen oylar ile ilgili haberler İleri Gazetesi'nde de yer almış, 5 Temmuz 1923 tarihli nüshada Halide Edip'in Müdafaa-i Hukuk listesi dışından İzmir'den 1, Şarkî Karahisar'dan ise 2 oy aldığı kamuoyuna duyurulmuştur.¹¹ (Bkz. Ek 4) Böylece 1923 seçimleri boyunca seçim kanununa muhalefet eden halk ülke genelinde kadınlara 104 oy vererek kadınların siyasi ve içtimai hayata katılmaları konusunda desteklerini sandık eylemi şeklinde göstermişlerdir.

Sonuç olarak; 1923 yılından önce kadınların siyasal hak istekleri çok fazla gündeme gelmemiş, bu konuda ilk ciddi faaliyetler 1923 seçimleri esnasında gerçekleşmiştir. Bu dönemde kadın hakları ile ilgili konularda mücadele eden kişiler ve cemiyetler Kadın Halk Fırkası'nın kapatılması ile sessiz fakat kararlı bir tutum içerisine girmiş, seçimler esnasında kadınlara verilen oylarla seçim kanunu protesto edilmiştir. Elde ettiğimiz bütün bu vesika ve gazete haberleri Türkiye'de 1934 yılına gelinceye kadar kadın hakları konusunda büyük mücadelelerin olduğu ve bu hakkın verilen bir hak olmaktan ziyade alınan bir hak olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte seçimlerde sandık eylemini gerçekleştirenlerin erkekler olduğu düşünülürse Türk erkeğinin hayatın her alanında olduğu gibi siyasal alanda da kadınlara büyük bir destek vererek hak mücadelesine aktif olarak katıldığı görülecektir. Ayrıca söz konusu mücadelenin neticesi olarak 1934 yılında kadınlara siyasal haklar verilmesi Atatürk inkılaplarının halkın isteği doğrultusunda gerçekleştirildiği ve yapılan inkılapların birkaç kişinin tekelinde olmadığına da en güzel ispatı olacaktır.

¹ Cahide Özdemir-Mukaddes Or, "Mesleklerde ve Parlamentoda Öncü Kadınlarımız", **Atatürk ve Kadın Hakları**, Ankara 1983, s. 163.

² Leyla Kaplan, **Cemiyetlerde Ye Siyasi Teşkilatlar-da Türk Kadını (1908-1960)**, Ankara 1998, s. 7-8.

³ Gülgün Bolat, "Cumhuriyet Öncesi Kadın Dernekleri", **Atatürk ve Kadın Hakları**, Ankara 1983, s.179.

⁴ Kaplan, a.g.e., s. 9.

⁵ Türkan Akyol, "Atatürk Türkiye'sinde Kadın Hakları", **Gençlik ve Toplum Konulu Bilimsel Toplantı Konuşmaları**, Ankara 1982, s. 19; Müjgan Cunbur, "Milli Mücadelede Kadın Dernekleri", **Millî Mücadelede Türk Kadını**, Ankara 1983, s. 33-34 ; Sıdıka Tezel, "Atatürk ve Kadın Hakları", **Atatürk ve Kadın Hakları**, Ankara 1983, s. 6 ; Müjgan Cunbur, "Atatürk ve Milli Mücadelede Türk Kadını", **Millî Mücadelede Türk Kadını**, Ankara 1983, s. 3-13 ; Rauf İnan, **Atatürk ve Türk Kadını**, İstan-

bul 1991, s. 40.

⁶ Yaprak Zihnioğlu, **Kadınsız İnkılap**, İstanbul 2003, s. 121-125 ; Afet İnan, “Atatürk’ün Ekonomiye Verdiği Önem ve Türk Kadın Hakları”, **Uluslar arası Atatürk Konferansı Tebliğleri**, İstanbul 1980, s. 48 ; Afet İnan, **Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri**, İstanbul 1982, s. 139-141.

⁷ Zihnioğlu, a.g.e., s. 127-150.

⁸ **Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi**, 1923 Seçimleri Ankara Vilayeti Dosyası, Sicil No: 15.

⁹ **Türkiye Büyük Millet Meclisi Arşivi**, 1923 Seçimleri Malatya Vilayeti Dosyası, Malatya Müteferrikası.

¹⁰ “Latife Hanım Efendi’nin Teşekkürleri”, **Hakimiyet-i Milliye Gazetesi**, 28 Haziran 1923, s. 1.

¹¹ “İntihabatta İki Hanıma Dört Rey”, **İleri**, 5 Temmuz 1923.

KAYNAKÇA

A. KİTAP VE MAKALELER

AKYOL, Türkan; “Atatürk Türkiye’sinde Kadın Hakları”, **Gençlik ve Toplum Konulu Bilimsel Toplantı Konuşmaları**, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara 1982.

BOLAT, Gülgün; “Cumhuriyet Öncesi Kadın Dernekleri”, **Atatürk ve Kadın Hakları**, Ankara 1983.

CUNBUR, Müjgan; “Milli Mücadelede Kadın Dernekleri”, **Milli Mücadelede Türk Kadını**, Feryal Matbaacılık, Ankara 1983.

—————; “Atatürk ve Milli Mücadelede Türk Kadını”, **Milli Mücadelede Türk Kadını**, Feryal Matbaacılık, Ankara 1983.

İNAN, Afet ; **Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri**, MEB Yayınları, İstanbul 1982.

—————; “Atatürk’ün Ekonomiye Verdiği Önem ve Türk Kadın Hakları”, **Uluslar arası Atatürk Konferansı Tebliğleri**, İstanbul 1980.

KAPLAN, Leyla; **Cemiyetlerde ve Siyasi Teşkilatlarda Türk Kadını (1908-1960)**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 1998.

ÖZDEMİR, Cahide-Mukaddes Or; “Mesleklerde ve Parlamentoda Öncü Kadınlarımız”, **Atatürk ve Kadın Hakları**, Ankara 1983.

RAUF, M. İnan; **Atatürk ve Türk Kadını**, Arkın Kitabevi, İstanbul 1991.

TEZEL, Sıdika; “Atatürk ve Kadın Hakları?”, **Atatürk ve Kadın Hakları**, Ankara 1983.

ZİHNİOĞLU, Yaprak; **Kadınsız İnkılap**, Metis Yayınları, İstanbul 2003.

B. SÜRELİ YAYINLAR

Hakimiyet-i Milliye Gazetesi

İleri

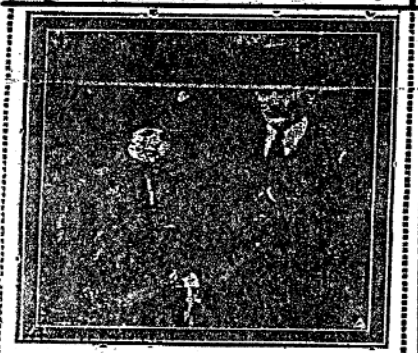
C. ARŞİV BELGELERİ

1. TBMM Arşivi

Publication information including date (13th day of the month), volume (28), and issue (1374) details.

لطیفه خاتم افندیك تشكرلى
ازیرده رای الیه اولمیزیکر اوقمقا ایدر بیورلر

ازیرده مدافعه حقوقیسی خاتمه بریاده غازی حمال کاله ایشا خاتمه یکه...

قیصری نامزدلری ده اعلان ایدلدی
صافلی بطور خودی، صومره، اولوققیشه
نومره نوشهرده انتخابات

ازیرده مدافعه حقوقیسی خاتمه بریاده غازی حمال کاله ایشا خاتمه یکه... (Continuation of the article about legal defense and elections)

تورکیا یونان حدودی نیت ایدلدی

بوفقار لر قره آغاجک بزه عاده سنی قیواید بیورلر
لوزان: ۱۳ (سورت خاتمه سوره) ایشام ایلدی بوزکیر خاتمه سنی...

آققره اتلافنامه سی - موصل مسئله سی

بیقیقار بورکین، ملک اسواق ایلر تجارت معاهده سی
استانبول: ۱۳ (سورت خاتمه سوزکیر خاتمه سنی) - (سورت خاتمه سنی)...

وزیرده لوسک په لاله زنده کی مکررتشبتی
بونا ستانه اقیانانده دوروی ترغیبه مختامدر
لوزان: ۱۳ (سورت خاتمه سوره) ایشام ایلدی بوزکیر خاتمه سنی...

اتلاف امیدلری آرتق کلش...

متفقلر قومونلر و امتیازلر لایحه نومره بوزکیر بزه
بر تکلیفنامه و بره جگلسره بر لاندک یانانی
استانبول: ۱۳ (سورت خاتمه سوزکیر خاتمه سنی) - (سورت خاتمه سنی)...

زی حیاتک دوغوردیغی دوشونجه لر...

سیج یادکده و نهاده تورکیا کی
تورکیا کی این ادره خاتمه سوزکیر خاتمه سنی...

تورکیا کی این ادره خاتمه سوزکیر خاتمه سنی... (Continuation of the article about national sovereignty and international relations)

EK 4: 5 TEMMUZ 1923 TARİHLİ İLERİ GAZETESİ

ازمیردن ۱ رأی آلمش اولان
غازینک رفیقہسی
لطیفہ معطفی کمال ہانم
بو قیدلرک موجود اولماسی قادینلرک.

ازمیردن ۱ ، شرقی قرہ حصاردن
۲ رأی آلمش اولان
ہالہ اربیب ہانم
بوسفرکی اتخباتدہ نظر دندن قاجاہجق

AHMET HAŞİM'İN “MERDİVEN” ŞİİRİ ÜZERİNE BİR TAHLİL DENEMESİ

MEHMET NURİ PARMAKSIZ *

Merdiven şiirinin tahliline geçmeden önce, Haşim'in hayat hikâyesinden bahsetmeyi elzem görüyorum; çünkü eserin yazarını bütün yönleriyle tanımak, eserde bahsedilen olayların, duygu ve düşüncelerin çözümü için bize yardımcı olur. Yazarın biyografisiyle beraber sanat anlayışı ve sanata bakışı, eserlerinin arka planında olanları anlamamıza yol açacak ipuçları ile doludur.

Haşim, 1884-1885(?) yıllarında Bağdat'ta doğdu. Babası, bir çok yerde mutasarrıflık yapmış olan Arif Hikmet Bey, pek çok âlim yetiştirmiş Âlûsî ailesindedir. Haşim, 1894-95 yıllarında İstanbul'a gelir ve ilk önce Numûne-i Terâkki mektebine, bir yıl sonra da Galatasaray Lisesi'ne kaydolur. Burada, edebiyat öğretmenlerinin yardımlarını gören Haşim, ilk şiirini Servet-i Fünun şairlerinin tesirinde, Mecmua-yı Edebiye'de, “Hayâl-i Aşkım” ismiyle neşreder.

* Gölbaşı Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni / ANKARA

Onun sanatını, dört devreye ayırmak mümkündür: Servet-i Fünûn tesirinde olduğu dönem, Fecr-i Âti dönemi, Birinci Dünya savaşından 1921'e kadar olan dönem (bu yıllar arasında, Haşim'in kalemi hemen hemen susmuştur), son olarak da, 1921'den ölümüne kadar, en güzel şiirlerini yazdığı dönem.

Edebiyatımızda bir yönüyle sembolist (simgeci), bir yönüyle de empersyonist (izlenimci) olarak düşünülen A. Haşim'in, şiirlerini tam olarak anlayabilmek için onun ruh halini iyi tahlil etmek gerekir. Gelelim, Haşim'in mizacının oluşmasındaki başlıca amillere: Annesine duyduğu sevgi çok büyüktür ve küçük yaşta annesini kaybetmesi, Haşim'in sanatında ortaya çıkan karamsarlık ve hüznün en büyük sebeplerindedir. Haşim'in, şiirlerinin çoğunda devamlı olarak güneşin batış anından bahsetmesi, herhalde akşam üzerleri, Dicle kenarında annesiyle yaptığı gezintilerin tesiriyledir. Annesine sevgisi o kadar büyüktür ki, tabiri caizse, evlenebilmek için ona benzer bir kadın aramış, bulamamış ya da sevdiği insanı bir daha kaybetme korkusundan olacak ancak ölümünden 4 gün önce evlenebilmiştir.

Onun mütemadiyen geçmişe dair özlem duyması ve şiirlerinde çoğunlukla melâlden bahsetmesi, annesini küçük yaşta kaybetmesiyle ilgilidir. Geçmişe dönüşün imkânsızlığını bilen şair, "Şafak" adlı şiirinde şöyle der:

"Dönmek mi? Ne mümkün geriye dönmek,
Düştüyse gönüller bu melâle.
Bir eldir ufuklardan uzanmış,
Zulmet bizi çekmekte visâle."

1933'te hayata gözlerini yuman şairi, rahmetle anıyor ve sizlere, onu anlamanız için, "O Belde" şiirindeki şu mısraları dikkatle okumanızı tavsiye ediyorum:

"Sana yalnız bir ince taze kadın,
Bana yalnızca eski bir budala
Diyen bugünkü beşer,

Bu sefil iştiha, bu kirli nazar,
Bulamaz sende, bende bir mana."

1. MUHTEVA VE KONU

Şiir tahlillerinde ilk önce, metne bağlı olarak ortaya çıkan, biri görünen anlam, biri de şiirin içinde gizli olan iki yön olduğunu unutmamak lâzım. İlk bakışta çeşitli yorumlara açık olan bu şiirde, herkes tarafından görülen anlam içinde bulunanlar şunlardır: Hayatı simgeleyen bir merdiven imgesi, bir akşam tablosu, güneş rengi sarı yapraklar, yüzün perde perde soluğu, kızıl bir akşam dekoru içinde yere eğilmiş şekilde sürekli olarak kanayan güller, dallardaki kanlı bülbüller, sararan sular, tunç rengini almış mermerler ve bütün olarak bunlara ait olan gizli bir lisan.

Şairin "merdiven" sembolüyle anlatmaya çalıştığı 'hayat yolu'dur. Bu sembolün dışında şiirde, "etek", "güneş rengi bir yığın yaprak", "yüzün perde perde soluğu" gibi semboller ile "suların sararması", "kızıl havalar", "alev gibi dallarda duran

MERDİVEN

*Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden,
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak
Ve bir zaman bakacaksın semaya ağlayarak...*

*Sular sarardı... yüzün perde perde solmakta,
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta...*

*Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller,
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller,
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?*

*Bu bir lisân-ı hafidir ki ruha dolmakta
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta...*

Ahmet Haşim

kanlı bülbüller” ve tunca benzeyen mermer” gibi anlatımlar empresyonist (izlenimci) özellikleri ortaya koyucu özelliklerdir. Ana konuyu destekleyen bu benzetme ve anlatımlar, görülen anlamı bir tabloya benzetecek olursak, eksik kalan yönleri tamamlar niteliktedir.

Şiirin bütününe hâkim olan bu akşam tablosu içinde, şairin bize duyurmaya ve hissettirmeye çalıştığı psikoloji ise içinde hüznün ağır bastığı, biraz karamsar ama dolaylı anlatımın şairene kullanışlarını saklar. Bu akşam tablosu içinde, hayatın sona yaklaştığını anlatan sonbahar mevsimi ve sarı yapraklar, zamanın geçişi ve yaşlanmayla beraber duyulan hüznle birlikte bir korkunun ortaya çıkışı neticesinde yüzün perde perde soluğu, güneşin batış anında dallardaki bülbüllerin aldığı renk, ve yanmış izlenimi veren sular içinde gizli bir lisan saklı oluşuyla şairin bize anlatmaya çalıştığı şey, ne yaparsak yapalım akşamdan (ölüm-den) kaçışın olmadığı gerçeğidir.

2. DİLE VE ANLATIMA DAYALI ÖZELLİKLER

Aslında onun şiirleri, özellikle başlangıçta, o güne ait olan, yani Servet-i Fünun ve Fecr-i Âtî'nin dil özelliklerini yansıtan (bugünün diline çok yabancı, kök itibarıyla içinde çokça Arapça, Farsça sözcük ve tamlamalarla dolu) bir dildir. İşte bu yüzden onu günümüz şiir okuyucusu dil olarak anlamaktan uzaktır; fakat daha sonraları Haşim, “Bir Günün Sonunda Arzu” ve ölümüne yakın yıllarda yazdığı “Ağaç”, “Süvari” gibi şiirlerde, dil anlayışını değiştirir. Şiir içinde *muttasıl* (ara vermeden, durmadan), *hafî* (gizli) anlamındaki kelimelerin bulunması, bugünün okuyucusu için bir sorun teşkil etmemekte ve şiirin o güzel anlatımı içinde kaybolup gitmektedir..

Ahmet Haşim, *Merdiven* şiirinde kendi şiir anlayışına uygun olarak, duygu ve düşüncelerini doğrudan değil, dolaylı yoldan anlatmayı tercih etmiştir. “Güneş rengi bir yığın yaprak”, “alev gibi

dallarda kanlı bülbüller”, “*kızıl havalar*” gibi sıfat tamlamalarını çokça kullanarak şiirde daha çok tasvire ait olan öğelerle söylemek istediklerini okuyucuda çağrışım yaratacak şekilde duyurmaya ve sezdirmeye çalışmıştır.

Bu onun “*Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar*” başlığıyla Piyale kitabına koyduğu önsözdeki şiir anlayışıyla doğru orantılıdır. Bu yazısının bir bölümünde Haşim şöyle der: “Şair ne bir hakikat habercisi, ne güzel konuşan bir insan, ne de bir yasa koyucudur. Şairin dili düzyazı gibi anlaşılacak için değil, ama duyulmak üzere oluşmuş, musiki ile söz arasında, sözden fazla musikiye yakın, iki arada bir dildir.”

Haşim’in genel olarak şiirlerinde olan anlatım özelliği, mana noktasında okuyucunun hayatını harekete geçiren, imgeye dayalı farklı çağrışımlarla şiirin anlamını kişinin anlayışına göre genişleten bir yapı arzeder. Haşim, şiirde manadan çok musikiyi ön plana çıkarmış ve aruzunda yardımıyla şiirlerinde müthiş bir ses güzelliğine ulaşarak anlamda kapalılığı hemen hemen her şiirinde kullanmıştır. Yaşadığı devirde, özellikle “Bir Günün Sonunda Arzu” şiirindeki anlatımıyla anlaşamadığını düşündüğü için “Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar” adlı şiir görüşlerini açıklayan bir yazı yazmak zorunda kalmıştır. Haşim’in şiirinin tesciri daha sonraları (1950’den sonra) II. Yeni şairleri üzerinde ortaya çıkmıştır.

3. SES ÖZELLİKLERİ

Ahmet Haşim’in şiirlerinde anlamda açıklıktan çok ses ögesine önem veriş, şiiri “söz ile musiki” arasında düşünmesinden kaynaklanır. O, “şiirde her şeyden önce önemli olanın kelimenin anlamı değil, mısradaki söyleniş değeri” olduğu görüşündedir. İşte bu yüzden de, şiirlerinde aruz vezni kullanılır. Merdiven şiiri aruz ölçüsünün “Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün (Fa’lün)” kalıbıyla yazılmıştır.

Şiirde kullanılan, “solmakta/olmakta, güller/bülbüller, do1makta/olmakta” gibi tam uyaklar, veznin dışında bu ses güzelliğinin oluşmasına yardımcı olan öğeler olarak düşünülebilir.

Şiir içinde daha çok “r” sesi kullanılışı aliterasyon sanatına yol açmış ve bu da şiirde ortaya konan ses birlikteliğine katkı sağlamıştır. Şiirde içinde “r” sesi geçen kelimeler şunlardır: “Ağır ağır, bir, merdivenlerden, eteklerinde, rengi, yaprak, ağlayarak, sular, sarardı, perde perde, ruha, seyret, arza, kanar, güller, durur, benziyor, mermer.” Ayrıca şiir içinde kullanılan harf tekrarı dışındaki mısra tekrarı olan “kızıl havaları seyret ki akşam olmakta” söyleyişi de okuyucuya verilmek istenen mesajın duyurulması ve şiirde ses olarak bir bütünlük oluşması açısından önemlidir.

Kafiyelerin seçimindeki “solmakta/olmakta, ve do1makta/olmakta” kelimelerindeki “makta” eki, ortaya konan durumun bitmiş bir şey olmadığını ve devam etmekte olduğunu bize duyurması açısından önemli bir özellik olarak karşımıza çıkar. Bu açıklamamızdan hareketle Haşim, mısralarını kurarken şiirinde, “sesi, anlatımı, manayı ve şiirde bütünlüğü oluşturan kurgu”ya dair hemen hemen her şeyi düşünmüştür diyebiliriz. Şiiri cazip hale getiren öğelerden biri de, Haşim’in mısraları içinde gizli bir şekilde duran, söyleyişte bulunan içtenliktir.

4. EDEBÎ SANATLAR

Haşim “Merdiven” şiirinde, birçok söz sanatından, anlam olayından ve tamlamadan yararlan-

mıştır. “güneş rengi bir yığın yaprak”, “alev gibi dal”, “kanlı bülbül”, kızıl hava” şiirde bulunan tamlamalardan birkaçıdır. Özellikle sıfat tamlamaları içine gizlenen anlam, şiirde mana derinliğine yol açmaktadır. Ayrıca, “alev gibi dallar” ve “tunca benzeyen mermer” bölümlerinde teşbih (benzetme) sanatı kullanılmıştır.

“Merdiven” kelimesi ile ‘açık istiare’ sanatı yapılmış. Sadece benzetilen (Merdiven) verilerek, benzeyen (hayat yolu) anlatılmaya çalışılmıştır.

“Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?” mısrasında, güneşin batış anındaki olaydan dolayı, suyun yanıyor gibi görünmesi ile mermerlerin üstünü tunca benzeyen bir rengin kaplayışı doğal bir olaydır. Şairin bu durumdan haberi vardır ama bundan habersizmiş gibi duruş ile bilip de bilmezlikten geliş hali tecâhül-i ârif sanatına yol açmıştır.

5. ŞİİRDE BULUNAN İMGELER

Şiirin ismi olan “merdiven” kelimesi başlı başına bir imgedir. Kanaatimce “hayatı anlatan” bu kelime, her okuyucuda farklı bir anlam kaza-

nabilir. Kimimiz için “hayat” kimimiz için başka bir şey olabilir.

Şiirde “kızıl havaları seyret ki akşam olmakta” sözünün iki defa tekrarı, şiirin “akşam” –ki bu da başlı başına bir imgedir- üzerine kurulduğunu gösterir. “Akşam” bir anlamda bize ölümü hatırlatır. Şiir içinde gizli olan hüznün, her geçen saniye ölüme yaklaşmaktan dolayıdır.

Haşim on mısralık bu şiirinde bize öyle bir tablo çizmiştir ki bu resim içinde, eksik bir yön bulunmaz. Şiirin “ağır ağır” diye başlaması ve “kızıl havaları seyret ki akşam olmakta” diye bitişi aslında çok anlamlıdır. Güneş nasıl “ağır ağır” batarsa insan da hayatı “gün gün” yaşar ve zaman geçtikten sonra her şey bir anda olmuş gibi hatırlar. İnsan, bakmakla görmek arasındaki farkı çözerse her şey gözüne farklı görünür. Şiirin sonundaki “lisan-ı hafi” (gizli dil), aslında tabiatın, kuşların, yaprakların ve bu dünyaya ait her şeyin bize söylediği şey, geçen her saniye akşama (ölüme, mutlak sona) yaklaştığımız gerçeğidir. Haşim bunu bütün ruhuyla hissetmiştir. İşte o yüzden bu gizli lisan ruha dolmaktadır ve ne yaparsak yapalım akşam olmaktadır.

OKUL YÖNETİMİ VE ÖĞRETİMİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÜNAL AKYÜZ *

Modern çağda okul idarecilerinin okulu etkin yönetmek için birçok farklı becerilere sahip olması gerekiyor. Okul idareciliği, yalnızca eğitimde liderlik değildir. İdarecilik, mali, idari ve araştırma gibi alanlarda da liderlik becerisi gerektiriyor. Müdürlük, okulda hedefleri ortaya koyma, örnek olma, ama zamanı gelince de mesafeyi koyabilmek ve otoriteyi kullanabilmektir. Etkili bir okul liderliği için, öğretmenler her hafta okul çalışanları ile toplanıp uygulamadaki zorlukları tartışmalıdır. Bu toplantılar periyodik olarak yönetim, veliler ve öğretmenlerle de yapılmalıdır.

Okuldaki unsurlardan birisi vazifesini iyi yapmazsa, başarılı olunması şansa kalmış demektir. Okul idarecileri, takım üyeleri ve okul sisteminde iletişim eksikliği olmadığından emin olmalıdır. Diğer önemli bir husus da okul idarecilerinin iyi eğitilmiş ve okul yönetimi konusunda tecrübeli olmaları gerekliliğidir. Bir öğretmen sınıfta ders

planı, plan uygulanması, öğrenci motivasyonu ve malzeme sağlanması gibi konularda problem yaşarsa ona hem pratik hem de gerekirse uygulamalı örneklerle yardımcı olunabilmelidir.

Harris'e göre okul müdürlerinin yapması gereken birçok iş vardır: Müfredatın iyi uygulanması, eğitim için organizasyon, eleman temini, araç gereç tedariki, hizmet içi eğitim, öğretmenleri özel eğitim için eğitimden geçirme, halkla ilişkileri geliştirme, eğitimin ve öğretimin değerlendirilmesi, bunlar arasında sayılabilir. Bunların iyi tanımlanması ve uygulanması, stratejik planın çerçevesi, rehberlik ve talimat ve yöneticilik hizmetlerini değerlendirme açısından önemlidir. Asıl önem verilmesi gereken beş temel alan vardır: değerlendirme, müfredat geliştirme, hizmet içi eğitimi, eğitim malzemeleri ve eleman temini başarılı bir okulun olmazsa olmazlarıdır. Eğitim yöneticileri, eğitim ile ilgili yenilikleri devamlı takip etmek

* MEB Projeler ve Koordinasyon Merkezi Başkanlığı / ANKARA

zorundadır. Eğer bu yapılmazsa, eğitimin gerisinde kalınmış olunur.

Etkili Öğretim İdaresi Üzerine Bazı Tanımlar:

Eğitimcilerin bir kısmı, sadece öğretime yönelmenin mükemmel bir eğitim için yeterli olmadığına inanıyorlar. Etkili eğitim, sadece öğretim değil, idareciliği etkin uygulamakla mümkün olacaktır. Neagley' e göre etkin bir idari yönetim, okullardaki eğitim ve öğretime pozitif yönde etki edecektir. Bunun için idarecilerin, alanında bilgili ve tecrübeli olması gerekmektedir.

Neagley (1964)'in araştırma bulguları şöyledir; modern çağ idareciliğinin en iyisi hareketli, demokratik, aydınlanması ve bilgilendirilmesi sürekli olan liderliktir. Eğitim işlemlerinin bütün unsurları öğrenciler, öğretmenler, idareciler ve bütün kişilikler tek başına önemlidir. Eğitimcilerin çoğu, eğitimin temel gayesinin okullarda eğitimin ve öğretimin geliştirilmesi olduğuna inanırlar.

Burton ve Brueckner (1964)'in modern yö-

netim üzerine bulguları şöyledir:

Modern idarecilik, eğitimin temellerine ve öğrenmeye yönelik, eğitim genel hedefleri içerisinde gelişimi hedeflemektedir.

İdareciliğin gayesi, bütün eğitim ve öğretim işlemlerini geliştirmek öğrenme ve gelişimin hedeflerini ortaya koymada ve sınırlı gelişim yerine öğretmenlerin eğitimlerini arttırmayı hedeflemektedir.

Kişisel ya da grup gelişiminden ziyade öğrenmemin hedeflerini koymalıdır. Bütün çalışanlar ve iş arkadaşları bulunduğu seviyeyi geliştirmeyi amaçlamalıdır. Bir grubun diğer bir gruba üstünlüğü için değil, seviyesi düşük olan grubun gelişimine çalışmalıdır.

Öğretmenler, eğitimde rahatsız edici pozisyonlarından çıktılar. Onların haklı yeri olan eğitimin geliştirilmesi ve uygulanması noktasına gelmiştir.

Burden ve Brueckner teorileri, hususi problemlerden ziyade, toplam kaliteyi esas alan bir an-

layışı ortaya koymaktadır. Öğrenmede önceliğin, toplam hedeflerin ortaya konması olduğunu iddia ederler. Öğretmenler kendileri için doğru iş yaptıkları zaman kendilerini geliştirebilir ve başarılı olabilirler. İdareciliğin hedefi, eğitimin geliştirilmesi olduğunu belirtirler.

Good (1964)'un modern yönetim üzerine çalışmasının neticesi olarak şunları tespit etmiştir; okulların yeniden düzenlenmesinde, bütün çabalar, öğretmenler için liderlik yapılması ve diğer eğitim çalışanları içinde öğretimin geliştirilmesi, öğretmenlerin profesyonel olarak gelişim ve büyümesinin uyarlanması, seçim ve eğitim hedeflerinin gözden geçirilmesi, eğitim materyalleri, öğretim metotları ve eğitimin değerlendirilmesini sayabiliriz. Bu teoriyle, okul idarecileri, okulun başarısını arttırmak için, öğretmenlerine ve diğer okul çalışanlarına alanlarında yardımcı olmalıdır. Öğretmenin bilgi ve becerisini arttıracak teşvik ve vazifelerle onları görevlendirmeliyiz.

Wiles, modern yöneticilik, eğitim ve öğretim yerlerindeki ortamın geliştirilmesidir der. Sam Moorer da okul başarısında idareciliğin önemine değinir. İdarecinin temel görevi, eğitim öğretim ortamlarının öğrenci ve öğretmen açısından daha iyi hâle getirilmesi gerektiğini söyler. Melchior'a göre idarecilik, eğitim öğretim programlarının gözetim altında tutulmasını sağlar. Neagley, modern okul yöneticiliği için, pozitif demokratik hareketli, sınıf eğitiminin geliştirilmesine yönelik olmakla beraber, öğrenci, öğretmen, yönetici ve velileri kapsadığını iddia eder.

Etkin İdari Yönetimi Gerçekleştirmenin Yolu Nedir?

Okul idarecileri, birkaç sebepten okul içerisinde en önemli kişidir, okul stratejisi ne olursa olsun okul personeli, müdürün okuldaki performansına göre çalışmaktadır. Müdürler, öğretmenler için en iyi ve en etkili motivasyon unsurudur. Öğretmenler, iyi ya da kötü okul müdürünün mo-

tivasyonuna ve yönlendirmesine ihtiyaç duyarlar. Bütün öğretmenlerin kendisine göre problemleri vardır, okul yöneticisi bunların takipçisi olmalı, öğretmenin problemleri sınıf başarısını dolayısıyla okul başarısını etkilemesine izin vermemelidir.

Etkin bir idare yönetimi için birçok yol vardır. Himsel'e göre etkili bir patron ve lider olmak isteyen, etkili bir stratejist olmalıdır. Bunu yapmanın en iyi ve hızlı yolu da mükemmel bir iş planını hazırlamak ve uygulamaya koymaktır. Okul yöneticileri çok iyi bir stratejik plana sahip olmalıdır çünkü okul yöneticileri başına gelebilecek bütün problemleri önceden tahmin edebilmeli, hazırlıklarını ona göre yapmalıdır. Yöneticilerin kendi kurumsal kimlikleri ve tavırları olmalıdır, olaylara göre değişen bir yapısı olmamalıdır.

A) Yüz Yüze Etkileşimin Geliştirilmesi:

Wiles, okul yöneticileri ve öğretmenlerin tecrübe isteyen öğretim projelerinde danışman olarak çalışabilmesini savunur. Okul yöneticilerinin vazifesi, okulun müfredatını geliştirmek ve takip etmekle sorumludur. Okul müfredatının etkin bir şekilde uygulanabilmesi hâlâ okul yöneticilerine ve diğerlerinin potansiyellerine bağlıdır. Müdürler, okul öğretmenlerinin performanslarını takip etmelidir. Herkes rahat olmayı sever, olumlu ya da olumsuz bir motivasyon olmadan kimse hareket etmeyi sevmez. Müdür, okul öğretmenleri, öğrencileri ve diğer çalışanları ile zaman zaman bire bir toplantılar yapmalı, aksaklıkları birinci ağızdan duymalı ve onlara çözüm getirmelidir. Müdür, öğretmenlerinin günlük ve haftalık performanslarını takip etmeli, arada bir sınıflarını ziyaret etmeli. Eğer okul müdürü, öğretmenlerinin kendilerini geliştirmelerini istiyorsa, onlara rahat bir ortam sağlamalıdır.

B) Yapıcı Öğretim Teşvik Edilmeli:

Yapıcı eğitim ve öğretimi teşvik etmenin en iyi yolu delile dayalı değişimdir. Her zaman yeni metotların değerliliğinin değeri, denenebilir ol-

masıdır. Wiles, yeni metotları teşvik etmek, yapıcı eğitimi geliştirmenin ilk adımı olduğunu belirtir. İkinci olarak, tecrübeli öğretmenler, yeni öğretmenleri, yeni fikirleri uygulamak için teşvik etmelidir. Okul müdürleri, okul personelini yaz çalıştaylarına göndererek yeni metotlar ve materyal kullanımı üzerinde personelini geliştirmeyi amaçlamalıdır.

C) Ortalamanın Altındaki Öğretmenlere Yardım:

Bazı öğretmenlere yardım etmek okul idarecileri açısından çok zordur. Bunlar; tembel, yaşlı, her şeye karşıt, belirsiz davranışlı ve yetersiz öğretmenlerdir. Müdürler, bu tip öğretmenlerle çalışırken, onların asla işleri üzerine almak istemeyeceklerinin farkında olmalıdırlar. Yöneticiler, dikkatlerini, öğretmenler ve çalışanların bütününde çalışılabilir bir ortam oluşturma üzerinde toplamalıdırlar. Okul müdürleri için temel hedef, bütün elemanlarını kucaklamak, aralarında pozitif atmosfer oluşturmak, öğretmenleri değişik koşullar-

da ve durumlar için motive edebilmelidir.

D) Başarısız Öğretmenlere Yardım:

Okul müdürleri, yalnızca okulun başarılı olup ya da olmamasından sorumlu değildir. Öğretmenler ile öğrenciler arasında köprüdürler. Bu açıdan öğretmenlerin başarıları çok önemlidir. Eğer öğretmen yardım almaya hazırsa, müdür bunu başkalarına belli etmeden öğretmenin durumu kavrama yeteneğini, değerlendirme zorluklarını ve zafiyetlerini, haksızlığa uğradığını iddia ettiği hususları ve yardım ihtiyacı hissettiği kısımları tespit etmelidir. Ayrıca, müdürün kendi tespit ettiği alanlarda da yol göstermesi başarısız olan öğretmenin faydasına olacaktır. Okul yöneticisi, başarısı düşük öğretmenine karşı hassas olmalı, sormaktan çekindiği ya da çekingenliğinden dolayı sormadıklarını soracak ortam hazırlamalıdır.

E) Hizmet İçi Eğitim:

Öğretmenler arasında, pozitif ortamlarda olacak bir rekabet, eğitim kalitesi açısından fayda-

lı olabilir. Okul müdürü, pozitif ortamı bozmamak için gayret sarf etmelidir. Öğretmenlerden yeterli olmayanlarını, hizmet içi eğitim, çalıştaylar, konferanslar, çalışma grupları, okullar arası ziyaretler, dersler ve elemanları geliştirme günleri ile başarısız olan öğretmenleri daha yeterli hâle getirebilir. Bazı öğretmenler, bu aktivitelerin gerekli olmadığını düşünür ve karşı dururlar. Okul yöneticisi bunları idare etmeyi bilmeli, bu öğretmenlere karşı otoritesini zamanında koyamaz ve bunlar etkin hâle gelirlerse eğitim zorlaşır. Hizmet içi eğitimler, bütün elemanlar katılır ve herkes katkıda bulunursa çok iyi sonuçlar alınabilir.

F) Eğitim Materyalleri Tedarik Etme:

Öğretmeni, iyi eğitim materyalleri ile desteklersek, daha iyi sonuçlar alacağımız kesindir. Burada önemli olan seçtiğimiz materyallerin kalitesi ve kullanılabilirliği. Wiles'e göre diğer önemli bir husus da bu materyallerin kullanım oranı ve ihtiyaç olduğunda bu materyallerin seri bir şekilde sınıfa ulaştırılması son derece önemlidir. Eğitim, öğretim ve yönetimin geliştirilmesi noktasında, eğitim materyallerinin doğru seçilmesi, doğru zamanda bulunması son derece önemlidir. Özellikle, eğitim materyallerinin daha çok kullanıldığı ve ihtiyaç duyulduğu fen ve bilgisayar derslerinde bu daha da önemli hâle gelmektedir.

Etkili İdare Yönetimi Öğrenci Başarısına Nasıl Tesir Eder?

Okul idarecileri ve öğretmenler eğitimde son yapılan değişiklikleri takip etmelidir. Her yıl eğitimde yeni metotlar geliştirilmekte bunların takibi gerekmektedir. Bunun için okul, eğitim ile alakalı magazin, dergi ve kitaplara abone olmalıdır. Okul zamanında belli aralıklarla, öğrencilerin başarısı ölçülmeli. Bu sınavlarda;

Okulda her bir sınıf kendi içinde,

Bütün aynı dereceli sınıflar kendi grubunda,

İlçedeki diğer aynı statüdeki okullarda,

İldeki aynı statüdeki okullar arasındaki yeri görülebilmelidir.

Üniversitelerle ortak çalışma grupları oluşturularak, belli bir başarı ortalaması alınarak bu yapılabilir.

1) Eğitim Materyalleri Sağlama:

Aktif idarecilik ve etkin yönetim öğrencinin başarısını arttırmak için yeterli değildir. Sınıflar, ders materyalleri ile dolu olursa değerli olur. Ne kadar çok materyal olursa, öğrenciler kendilerini o kadar yetistirmeleri mümkün olacaktır. Fen ve Bilgisayar derslerinin materyal olmadan yapılması düşünülemez bile.

2) Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Sınıfları:

Bugünün öğrencileri ve öğretmenleri gelecekte daha iyi şartlarda ayrılmış sınıflarda ders işleyecekler. Morehead'a göre bugün normal eğitim veren okullarda, özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler, normal öğrencilerle geniş bir alanda zorluklarla ders işlemek zorunda kalıyorlar. Okul yöneticileri, sınıfları, özel eğitime muhtaç çocukların ihtiyaçları ve ilgilerine göre düzenlemelidir. Bu çocuklar ancak bu şekilde başarılı olabilirler. Diğer bir şekilde yardıma muhtaç öğrencilerden bir verim elde edemeyiz.

3) Sınıflardaki Öğrenci Sayısı:

Sınıftaki öğrenci sayısının öğrencinin başarısı üzerinde önemli bir etkisi vardır. Öğrenci sayısının ortalama sayının üzerinde olmamasına dikkat edilmelidir. Sınıftaki öğrenci fazlalığı, öğretmenin sınıfta herkese yeterli derecede zaman ayıramaması demektir. Dr. Anderson, öğrenmenin ve öğretmenin en iyi yolunun birebir eğitim olduğunu, kalabalık sınıflarda öğrenmenin pek pratik olmadığını vurgular. Biz sınıflarımızı 24 kişi olarak devam eder, üç gruba böler ve her eğitici sekiz kişilik gruplarla çalışmış olur. Okul yöneticilerinin, imkânları dahilinde ise ortalamadan fazla öğrenci

almamaları, hem okulun hem de öğrencinin başarısı açısından gereklidir.

Okula Konusunda Uzman Kişileri Çağırma:

Birçok okul yöneticileri değişik konularda uzmanları, öğretmenlerini bilgilendirmek amacıyla, okullarına davet etmektedirler. Mesela hemen her okulda bir resim ve sanat hocası vardır. Üniversitelerde bu konuda uzmanlaşmış hocalarımız, yeni metotlar ve sistemler hakkında bilgi almak amacıyla, okulumuza çağırsak, ebetteki çok faydalı olacaktır.

6) Öğretmenlere Ders Planı Hazırlama Konusunda Yardım:

Birçok öğretmen özellikle de yeni öğretmenler, ders planı nasıl hazırlanır tam bilmiyorlar. Ders planı iyi yapılmadan girilen sınıflar da başarı tabii ki tesadüfe kalmaktadır. Ders planı yapılmamış bir ders, iyi organize olamamış demektir. Ub-

ben'in bu konudaki bulguları şöyledir; eğer öğretmenler, eğitimin amaçlarını iyi tanır, sınıftaki önceliklerini iyi tespit eder, eğitim metotları, işlemleri, materyal ve öğrenci aktivitelerini birbiriyile uyumlu olursa, sınıfa hazırlıklı girilirse, gelişim ve özet değerlendirme tekniklerini iyi kullanırlarsa test skorları bazında öğrenci başarısını arttırmış demektir. Böyle bir ders planı, öğretmenin güvenini ve güvenliğini emin hâle getirir.

Etkin Ders Uygulaması:

Bir dersin planının hazırlanması kadar, uygulanması da önemlidir. Ubben'e göre tecrübeli ve alanında uzman öğretmenler, derslerini daha verimli hâle getirmek için farklı uygulamalar yapıyorlar. Bunlar; çeşitli ders metotlarını kullanma, heyecanlı ders anlatımı, açıklamalı, öğrencilerle konuşarak, araştırma yaptırarak, görev paylaşımı, kanıtlama ve problem çözme gibi. Dersi iyi uygu-

lamanın en iyi yolu, öğrencilere verilmek üzere hazırlanan ileri öğrenme organizasyonları ile mümkündür. Bir ders planı çok iyi hazırlanmışsa bile, uygulaması iyi değilse istenen neticeyi vermeyecektir. Ubben'in teorisine göre, okul yöneticileri, her bir öğretmenin ders planı hazırlama kabiliyetinden, değerlendirme metotlarını, not derecelendirmelerini, vazifelerini zamanında yapabilmesini, iş birliği ile öğrenme, öğretimde bağımsızlaşma gibi konularda yeterli olduklarından emin olmalıdır.

8) Öğretmen ve Eleman Temini:

Öğretmen ve eleman temini okulun başarılı olmasındaki en büyük faktörlerden biridir. Okul yöneticileri okulu için eleman seçme şansında çok dikkat etmek zorundadır. Okul yöneticileri, okul için doğru elemanı seçerlerse sonradan olabilecek birçok problemin önüne geçmiş sayılırlar. Ülkemizde okul müdürlerinin bugün için kendi öğretmenini seçme şansı yoktur. Millî Eğitim Bakanlığının görevlendirdiği öğretmenleri kullanmak zorundadır. Amerika'da, öğretmenler, okul kurulu dediğimiz kurul tarafından seçilmekte ve sözleşme usulüne göre alınmaktadır. Bu da öğretmeni daha iyi çalışması için teşvik edici olmaktadır.

Öğretmen ve Elemanları Eğitimden Geçirme:

Okul yöneticileri, öğretmenin nerede çalıştığından emin olmalıdır. Okul yöneticileri ve öğretmenleri çalıştıkları çevrenin özelliklerini, önce-

liklerini ve ilgilerini iyi bilmelidir. Bazı kırsal alanlarda en iyi meslek itfaiyecilik ya da odunculuktur. Bu bölgedeki halkın çoğunluğu geçimini bu mesleklerden kazanmaktadır. Dolayısıyla, çocukların çoğunluğunun dikkati hep bu mesleklerle alakalı şeylerde olacaktır. Bir başka alanda, öncelik turizmdir. Yöneticiler ve öğretmenler okul aktivitelerinde, derslerde bu konulara önem vermesi çocuğun dikkati ve bölgenin o alanda gelişimine katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

Himsel, D., (2004). Leadership Sopranos Style: How to Become a More Effective. Retrieved April 15, 2004, from University of Nevada Web site: <http://www.unr.edu/search/ahimsel>

Lewin, T., (2004, April 14). In Cities, a Battle to Improve Teenage Literacy. The New York Times, pp. A 23.

Morehead, M. A., Lyman, L., Foyle, H. C., (2003). Working with Student Teachers: Getting and Giving the Best. Lanham: The Scarecrow Press, Inc.

Neagly R. S., Evans N. D., (1964). Handbook for Effective Supervision of Instruction. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

Ubben, G. C., Hughes, L. W., Norris, C. J., (2004). The Principal: Creative Leadership for Excellence in Schools. New York: Pearson and AB.

Wiles, K., (1967). Supervision for Better Schools (3rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

Harris, B. M., (1975). Supervisory Behavior in Education (2nd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

ÖĞRENCİ GÖZÜYLE XVII. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

CEYDA YALIM*

Dünün, bugünün ve yarının insan mimarları... Doktorunda, işçisinde; anada babada herkeste bir çizgisi var bu yüce mimarların.

Eli öpülesi baş üstünde gezdirilesi öğretmenlerimiz hak ettikleri değeri, sevgiyi görüyorlar mı acaba? Toplumun gözünde, kendi gözlerinde neredeler? Görev ve sorumluluklarının tam anlamıyla bilincindeler mi?

26-30 Haziran 2006 tarihleri arasında Özel Gaziantep Kolej Vakfı Okulları'nda, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen, "Küreselleşme ve AB Sürecinde Türk Millî Eğitim Sistemi" adlı komisyonda öğrenci temsilcisi olarak yer aldığım XVII. Millî Eğitim Şûrası'na katıldım. Bana yaşattığı bambaşka bir atmosferle, hayatım boyu unutamayacağım hâllere ve görüşlere tanık oldum. Burada konudan ziyade asıl dikkatimi çeken şey, bü-

tün önyargılarımın değişmesine neden olan, öğretmenlerimizin, idarecilerimizin, en azı 10-15 yıllık emektarlarımızın görüşleri, tutum ve davranışlarıydı. Kitaplarda okuduğum ve "hani nerede?" demekten kimi zaman kendimi alamadığım öğretmenler, eğitimciler işte oradaydı. Hepsi de, ben ve benim gibi düşünen milyonlarca öğrenci için bir şeyler yapmak, engelleri, duvarları yıkmak için tüm benlikleriyle bir araya gelmiş çabalıyorlardı. Bendeki; "Başarısızlığın tek nedeni öğrencidir, öğretmen ikinci plandadır." şeklindeki üzülecek kabullendiğim önyargı, içinde bulunduğum başarı kokan atmosferde tamamen tersine döndü. Çünkü o yüce emektarlar; başarısızlığın, başarıya engel etkenlerin temelinde, bir yerlerde kendi eksikliklerini, yanlışlarını görüyorlar ve onun üzerine hep birlikte eğiliyorlardı. Hatta objektif bakış

* Abdülkadir Konukoğlu Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencisi / GAZİANTEP

açısına sahip o mimarlar arasında tek taraflı bakış açısıyla, yani sadece öğrenci bakışıyla bulunan benim bile “Bu sorunun nedeni çocuktur, ailedir.” dediğim yerde, bu yüce emektarlar, en ince noktadan, en ince ayrıntıdan bile kendilerini sorumlu tutabiliyorlar. Bu ne fedakarlık, ne özveridir böyle? Gittiğim her gün, her bölümde ayrı ayrı etkilendim tanık olduklarımdan ve eğilimli olduğum bu kutsal mesleğe, bu yüce temsilciler sayesinde daha da hayran kaldım.

Evet, belki bizim için neler düşünüp neleri gerçekleştirmeye çalıştıklarına, ne çabalar gösterdiklerine, hepimiz ayrı ayrı yakından tanık olamıyoruz. Fakat beş günlük süre içerisinde, öğrenciler adına katıldığım bu dopdolu etkinlikte gösterilen duyarlılık, sorunlar ve üzerinde yoğunlaşılacak çözümler bana şu gerçeği gösterdi: Sorun eğer sadece yüce mimarlarımızda olsaydı ülkemizde gerçekten ‘eğitim sorunu’ bu kadar ciddi boyutta olmazdı. Çünkü onlar sorunun ne olduğunu, nereden-kimden kaynaklandığını ve çözümünü çok iyi biliyorlar. Ancak çözüm yalnızca onların çaba-

larıyla olmuyor. Çözüm ipinin bir ucuna sımsıkı, tüm kararlılıklarıyla sarılıyorlar fakat ipin bir ucu ne yazık ki, çoğunlukla yerde kalıyor. Çünkü ipin diğer ucundan tutması gereken halkımız, gerçek sorunun, eğitimin öneminin ve gerekliliğinin tam anlamıyla bilincinde değiller.

Burada şapkasını önüne alıp düşünecekler ve çözüm üretecekler, karşılıklı etkileşime ve uygun bağlamlara sahip olmak durumundalar. Sorun ve çözüm tek taraflı değil. Bu yüzden soruna çözüm oluşturacak eğitimci-eğitilen ikilisinin birbiri üzerinde yaptırıcı ve suçlayıcı etkisinden ziyade yapan-yapıcı konumunda olması gerekiyor. Ben yine ve üstüne basa basa vurgulamak istiyorum ki, eğitim açısından ülke genelinde ne yazık ki çok gerilerde kaldığımız bu güneydoğu ilimizde, eğer eğitimcilerimiz neyin ne, nasıl olması gerektiğinin gerçekten çok iyi bilincindelerse, diğer memleketlerde bulunan emektarlarımıza karşı en ufak bir şüphem yoktur. Yeter ki bizler bu gerçek karşısında adım atılmasını bekleyenlerden değil, adım atmasını bilenlerden olalım.

İLKÖĞRETİM PROGRAMLARI TANITIM TOPLANTISI

İlköğretim Programları'nın tanıtımı için Millî Eğitim Bakanlığı Başöğretmen salonunda düzenlenen toplantıda konuşan Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, yeniledikleri ilköğretim müfredatının özellikle veli ayağını oluşturmak üzere bugünden itibaren önemli bir tanıtım kampanyası başlattıklarını söyledi.

Bilgiye ulaşma ve bilgiyi yeniden üretme yollarının değiştirilmemesi hâlinde dünyanın gerisinde kalacağını belirten Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, “Değişerek ancak gelişebiliriz. Değişim anlayışının ancak ve ancak eğitim ile mümkün olabileceğine inanıyoruz” dedi.

Bilgiye sahip olmanın yeryüzündeki en büyük zenginlik unsuru olduğunu ifade eden Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik teknoloji yoğun

çalışmanın, bilgiyi üretmenin ve bilgiyi anlamlı hâle getirmenin yeryüzünde zenginliğe giden en önemli kilometre taşları olduğunu kaydetti.

Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, kampanya kapsamında “Ezber Bozuldu” afişi hazırlandığını belirterek, “Öğrencilerimiz bilgi deposu değildir. Öğrencilerin kafasına bilgi doldurmak marifet değildir. Bizim 'ezberci' dediğimiz eğitim yöntemimiz buna dayanıyordu. Değiştirdiğimiz müfredatta esas olan şey, öğretmen merkezli bir eğitimdi. Öğretmen adeta konferansçı mahiyetindeydi, öğrenciler pasif al-

gılayıcılar konumundaydı” diye konuştu.

Çocuklara öğrenme metodlarını, neyi, nasıl bulacaklarını, anlamlı bilgiye dönüştüreceklerini öğreteceklerini söyleyen Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik tüm bilgileri yüklemeye gayreti içinde de olmayacaklarını söyledi. Doç. Dr. Hüseyin Çelik, hazırladıkları “Söz Bende” afişinin ise öğrenci merkezli eğitim anlamına geldiğini ifade ederek, “Bu, şimdi artık öğrenciler konuşacak öğretmenler dinleyecek anlamına gelmez. Yeni müfredatımızın dayandığı temel anlayış, eğitimi eğitimin mubatabı olan öğrenciyle paylaşmaktır. Onunla birlikte düşünmek, onu doğrudan sürece dahil etmektir. Öğrenci merkezli eğitimden kastımız budur” diye konuştu.

Kampanya kapsamında bir milyon eve tanıtım broşürü

gündem

göndereceklerini söyleyen Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, şöyle devam etti: “Müfredatın çok önemli bir ayağı, destekleyici unsuru, velilerimizdir. Velilerimiz eğitimde olmazsa olmaz paydaşlarımızdır. Velilerimize biz müfredatı niçin değiştirdik, yeni müfredatımız çocuklarımıza neyi kazandıracak, daha önceki müfredat neyi kaybettiriyordu, bunu anlatacağız, anlatmak zorundayız. Eğer öğretmen-öğrenci-veli ve okul idaresi, bu dörtlü aynı kare içinde buluşmazsa biz eğitimden beklediğimiz sonuçları elde edemeyiz.”

Yeni müfredatın bir süreden beri uygulandığını anlatan Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik “Bu sene 6. sınıfa kadar uygulanıyor. Gelecek sene 7. sınıf da dahil olacak. Zamanla yeni müfredatımız tüm ilköğretim okullarında uygulanmış olacak” dedi.

Bu süreç tamamlandıktan sonra OKS’yi kaldıracaklarını açıklayan Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik “Bunu yaptığımız zaman sınavlara paydos, herkes canı nereye isterse oraya gidecek. Böyle bir şey söz konusu değil” dedi. Doç. Dr. Hüseyin Çelik, 10 Mart Cuma günü bir basın toplantısı düzenleyerek OKS’yi kaldırdıktan sonra izlenecek yönteme

ilişkin bilgi vereceğini söyledi. Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, “Öğrencilerle ilgili ölçme ve değerlendirme yönteminin ne olacağını, bunun yerine ne getireceğimizi, bütün bu süreci paylaşacağız” dedi. Yenilenen programı internet sistemi üzerinden kamuoyuna sunacaklarını bildiren Çelik, bir ay boyunca herkesin bu konuyla ilgili eleştirilerine, önerilerine ve katkılarına açık olacaklarını söyledi.

Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, şöyle devam etti: “Elimi taşın altına sokmadan, hiçbir tartışmaya girmeden, suya sabuna karışmadan bakanlık yapabilirim. Arkadaşlarım da bürokratik yapabilir. Eğer yanlış yaparsak, bünyeyi tahrip eden bir ur varsa bununla ilgili cerrahi ameliyat yapmazsak, bizim buralarda bulunmamızın anlamı yok. Biz millet, memleket hatırına bunu yapıyoruz.”

Geçen sene sınıfta kalanlarla ilgili olarak kıyamet koparıldı. Bunları bir üst sınıfa geçirin. Popülizmi esas alan bir bakan, balkın ve ailelerin nezdinde kahraman olmak için bunu yaptı. Milletim, memleketim için bunu yapmadım. Bundan sonra da yapmayacağım. Popülizmle bu memleket bir yere varmaz. İktidarlar oy

kaygısı güderek eğitimi planlıyorsa, o eğitim bizi hiçbir yere götürmez.”

Anadolu Liseleri’nin 5 yıla çıkarılacağına ilişkin basında çıkan haberin doğru olmadığını bildiren Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik şöyle konuştu: “Anadolu Liselerinin 5 yıla çıkarılması söz konusu değil. Geçen sene bizim 5 tane okulumuzda 1+4 uygulaması yapılıyordu. Bu yıl da bize müraaat eden okullar içerisinde değerlendirme yaptık. 4 okulumuza daha 1+4 uygulaması için izin veriyoruz.”

Geçen yıl 5 okulun hepsi İstanbul’daydı. Bu yıl İstanbul’un dışına çıkarıyoruz. Ankara, İzmir, Balıkesir, İstanbul Anadolu yakasındaki okullara da 1+4 uygulaması için izin veriyoruz. Türkiye’de 800 küsur Anadolu Lisesi olduğunu düşünürsek 800 Anadolu Lisesi içerisinde 8-9 okulda 1+4 uygulaması yapılması, yüzde 1’e tekabül eder. Yüzde 1’inde böyle bir uygulamanın olması, bütün Anadolu Liseleri’nin 5 yıla çıkarılacağı anlamına gelmez.”

İlköğretim Genel Müdürü Yüksel Özden de hazırladıkları modelin uzun emekler sonrasında ortaya çıktığını söyledi.

18 MART ÇANAKKALE VE CUMHURİYET EĞİTİM GEZİLERİ

Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik ile Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) Genel Başkanı Başaran Ulusoy arasında, imzalandı.

Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, imza töreninde yaptığı konuşmada, MEB ve TÜRSAB işbirliğinde Atatürk'ün 125. doğum yıl dönümü çerçevesinde başlatılan ve Türkiye çapında düzenlenen eğitim gezilerinin bu yıl da süreceğini söyledi.

Finansmanı MEB tarafından karşılanan gezi projesiyle 24 bin öğrencinin Çanakkale Şehitliği'ni ziyaret ettiğini bildiren Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, gezilerin birer coğrafya ve tarih dersi olduğuna dikkati çekti. Doç. Dr. Hüseyin Çelik, "50 gün coğrafya dersi yerine bir kere oraya gidilmesini sağlamak daha anlamlıdır" diye konuştu.

Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, son dönem-

de 50 trilyon TL harcanarak, Çanakkale Şehitliği'nin düzenlendiğini, Çanakkale'nin çok önemli bir iç turizm destinasyonu hâline geldiğini bildirdi.

Bir milletin sadece maddi varlıklarıyla övünerek, kendi zenginliğinden söz edemeyeceğini dile getiren Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, "Bunlar manevi zenginliğimizdir. Bu bilinci çocuklarımıza aşlamak, vatan millet sevgisini gerçekten yaşatarak vermek için çalışıyoruz" dedi.

Türkiye'nin istihdam sağlamak açısından bir numaralı alanının turizm olduğuna işaret eden Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, şunları kaydetti: "Mesleki eğitimde de turizmin ön plana çıkartılması gerekiyor. Kültür Bakanlığım-dan MEB'e devredilen turizm eğitim merkeziyle ilgili 23 Mart'ta İstanbul'da protokol imzalayacağız. Protokolün mahiyeti, turizm istihdamı meselesinin eğitim boyutuyla birlikte götürmek sektördeki elemanları eğitmek, yeni elemanlar kazandırmaktır."

TÜRSAB Başkanı Başaran Ulusoy da gençlere tarih bilinci aşılmasında eğitim gezilerinin önemine dikkat çekerek, "Ülkeyi bize emanet edenlere borcumuzun ödenmesinde de bu gezilerin önemli bir yeri var" diye konuştu.

Çelik ve Ulusoy daha sonra protokolü imzaladı. Bakan Çelik, Ulusoy'a katkılarından dolayı takdir belgesi verdi.

KİŞİYE ÖZGÜ ÖĞRETİM MODELİ TOPLANTISI YAPILDI

Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, Bahçeşehir Uğur Eğitim Kurumları tarafından Ankara Hilton Oteli'nde düzenlenen "Kişiyeye Özgü Öğretim Modeli"nin tanıtım toplantısına katıldı. Burada konuşan Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, bu projeye katkıda bulunanlara eğitimde küreselleşmenin ne olduğunu kavradıkları ve Türkiye'yi bu anlamda dünyaya açtıkları için teşekkürlerini ilettiler.

Gittiği her ilde "Küreselleşme Sürecinde Türkiye" başlıklı bir konferans verdiğini belirten Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, "Yaşadığımız dünyanın farkında olmazsak, biz kendi içimize kapanır ve bu baş döndürücü rekabet içerisinde olan dünyanın çok çok gerisinde kalırız. Atatürk'ün bize gösterdiği o muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkma ideali, kendi içimize kapanarak adeta ipek böceği politikası

uygulanarak yakalanamaz" diye konuştu.

Bireyi oldukça önemsediklerini ifade eden Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, Pakistan depremine yardım için okullarda başlattıkları kampanyaları hatırlattı. 81 ile internet aracılığıyla bir metin gönderdiğini belirten Çelik, şöyle konuştu: "Biz Ankara'dan tuşa basıp bilgileri gönderdikten iki saat sonra Türkiye'nin 81 vilayetindeki okulların elindeydi. 3 günde 12 milyon dolar yardım toplandı. Biz o zaman okulu, il, ilçe milli eğitim müdürünü muhatap alıyorduk. Şimdi Yüksekova'daki Ayşe, İpsala'daki Okan, Sinop'taki Turgay, Mersin'deki Mehmet, Millî Eğitim Bakanlığının eğitim otoritesinin doğrudan muhatabı olacak."

"Öğrencinin kafasına bilgi depolama" modelinin demode olduğunu ifade eden Millî Eği-

tim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, modern çağların en büyük keşfinin bireyin keşfi olduğunu belirtti. Bireyle demokrasi arasında birebir ilişki olduğunu söyleyen Doç. Dr. Hüseyin Çelik, "Bizim eğitim sistemimiz ekonomiye, üretime duyarlı değil. Demokrasiye duyarlı hiç değil. Antidemokratik yönetimlerde, totaliter yönetimlerde, kitle eğitimi vardır, kitle muhatap alınır. Fert diye bir şey yoktur, fertler kellelerden ibarettir. Despotik yönetimler insanı kereste gibi algularlar. Eğitim kurumları da onları tek tiplendirecek kurumlardır ama demokratik yapılarda insanlar bu şekilde görülmez; insanlar fert olarak değerlendirilir, bireyi keşfeder bireye önem verir" dedi.

Bilimin insanlığın ortak malı olduğunu belirten Çelik, bu projeye ilgili olarak, "Bugün Avustralya kökenli Yeni Zelan-

da'da çalışmış olan bilim adamı ortaya bir şey koymuşsa biz bunu kendi malımız gibi sahipleneceğiz ve bundan gerektiği şekilde yararlanacağız. Her konuda olduğu gibi eğitimde de küreselleşmeyi doğru algılamazsak slogan atmaya devam ederiz, diğer ülkeler de başını alır gider” diye konuştu.

Kişiyi özgü modelin, yapılandırıcı modelin, enformatik olmayan modelin öğrenci merkezli eğitimi esas aldığı kaydeden Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, “*Öğretmene seslenen öğrenci diyor ki ‘Bana söylersen unuturum, bana gösterirsen hatırlarım, beni sürece dabil edersen anlarım.’ Yapılandırıcı eğitim modeli budur” dedi.*

Herkesin mutlaka öğrenebileceği bir öğretim stili olduğunu vurgulayan Millî Eğitim Ba-

kanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, “*Bizim, ‘sen geri zekâlısın, ne de anlamazsın’ diye kenara ittiğimiz bazı çocuklar, hayatının sonraki dönemlerinde büyük başarılar imzalar atmış insanlar olarak karşımıza çıkabiliyor” dedi.*

Yeni müfredata getirdikleri öğrenci merkezli eğitimin, yapılandırıcı öğretim yönteminin, Bahçeşehir Üniversitesi tarafından bir özel uygulama alanı olarak ele alındığını belirten Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik, projenin, “müfredatın bir manada uygulaması” olduğunu söyledi. Bakanlık olarak bu projeye destek verdiklerini belirten Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik “*Hangi öğretim kurumu olursa olsun eğitim sektöründeki bütün kurumlarla bakanlık bu tarzda iş birliği yapmaya hazırdu” diye konuştu.*

Bahçeşehir Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Enver Yücel ise Bakanlığın izin vermesi hâlinde bu programı yeni eğitim öğretim yılında uygulamayı istediklerini açıkladı.

Türkiye’deki sınavlarla ilgili konuşan Yücel, “*Ülkemizde sınav âdeta olmaması gereken bir şeymiş gibi gösteriliyor. Sınavsız hayatın çok güzel olacağı söylemlerini duyuyoruz. Ancak sınav sadece bizde değil her yerde var. Sınav olmalı, sınav öğretici olmalı; sınav, ceza ve ödül olmamalı” diye konuştu.*

Toplantıya, Yaratıcı Öğrenme Sistemleri Merkezi direktörü Yeni Zelandalı Prof. Dr. Barbara Prashnig, Millî Eğitim Bakanlığı üst düzey yöneticileri, üniversite temsilcileri ile çok sayıda eğitimci katıldı.